

Revista Musical Catalana

Butlletí Mensual de l'O. C.

Nova música catalana

II

Cants Franciscans, de mossèn Lluís Romeu

En el mateix concert de l'ORFEÓ CATALÀ en el qual es cantaren les *Fol·lies i Paisatges* d'En Vives, de les quals fèiem l'elogi en nostre primer article d'aquesta secció, publicat en el número del mes d'abril, s'hi cantaren també, i en estrena, els *Cants Franciscans* de mossèn Romeu que foren premiats en el concurs celebrat amb motiu de l'Any Franciscà. Aquests cànctics continuen esplendorosament l'estela de la inspiració, tan genèrica i personal, del bon mestre, capellà de la Seu de Vich.

Moltes voltes havem retret la valor verament excepcional d'aquest compositor nostre, lloant la seva personalitat singular dintre el gènere popular religiós; personalitat rellevant, creiem nosaltres, no solament en el camp musical nostre, sinó també en l'ampla producció musical religiosa universal.

El cèlebre "Motu Proprio" de Pius X ha portat una forta reacció en la producció de la música religiosa; una reacció quant a quantitat i quant a qualitat. S'ha despertat una pruïja en la composició de misses, motets i cants, generalment amb l'orientació a una serietat i a una tècnica corresponents a l'ambient despertat pel notable document del Sant Pare, que avui dia tot Roma ja venera com a sant.

De tota aquesta producció molt hi ha digne de lloança; però estàvem tan lluny del bon camí, els corrents generals de la música eren tan adversos al sentiment sincerament religiós; aquest mateix sentiment era tan anèmic i superficial, que no és pas d'estranyar que el nou estil musical religiós no hagi encara trobat la seva expressió digna i profunda, la seva forma adequada a la seva alta finalitat, la forma que fos generada per un ver misticisme i que correspongués a la nova modalitat sentimental dels temps presents.

El "Motu Proprio" assenyalava els models: el cant gregorià i la polifonia clàssica del segle XVI. Però com renovar tot aquell bé de Déu? Amb la tècnica moderna, filla del romanticisme, i ara, més últimament, amb les diluïdes sonoritats de l'impressionisme i amb la disbauxa del *dissonantisme*?

La tècnica de la música romàntica era filla, en gran part, de l'orgia de la imaginació i de les passions avalotades; a estones s'afinava en una vaguetat mística, però donant més la impressió del sentiment panteista que no pas la forta afecció del sentiment religiós. Liszt, que era un gran vident, ja va procurar resoldre el problema. En compondre alguna de les seves misses i el seu oratori *Christus*, donà noble caràcter a aquestes obres emprant l'auster diatonisme i fins la melodia gregoriana, en aquella època per cert ben desfigurada. Però com passa en molta part de les adivinacions de Liszt, el verb nou hi és més pressentit que no pas aconplit; no s'hi troba el ver engendrament del nou estil, la vertadera força del geni creador de la nova forma. I és això el que manca, encara, a la moderna música religiosa, sobretot a la destinada a la majestat del culte. No ha sorgit encara el *verbum cordis*; esperem encara l'adveniment del nou verb de la música religiosa, engendrat per l'amor amb la substància de la melodia gregoriana i de la polifonia clàssica; esperem el nou infant redemptor de tanta retòrica inútil i de les eixorques provatures.

Però el cant popular religiós forma un gènere apartat del purament litúrgic i de l'artístic transcendent. El cant destinat al poble ha d'anar per altres camins que els de la polifonia. Ha de recolzar evidentment en el cant gregorià, però transfós en la saba del cant tradicional de cada poble. Del licor d'aquestes dues deus de la compenetració i fusió llur, de la melodia universal cristiana i de la modalitat particular racial fetes una en l'artista creador, n'ha de sorgir l'obra sincera i eficaç per a la finalitat per a la qual ha estat creada, n'ha de néixer el cant en el qual el poble trobi la seva pròpia substància i el llevat del sentiment universal, catòlic.

I aquest és el gran mèrit del cant popular religiós de mossèn Romeu. Cant que respon a la noblesa i austeritat del cant de l'Església i a la simplicitat, gràcia i ingenuïtat de la modalitat del nostre poble, de la melodia tradicional per ell servada. I observem que, precisament, en això, en la unificació d'aquest dualisme, s'escau l'originalitat d'aquesta música. En ella hi ha originalitat malgrat la procedència dels elements constitutius, perquè aquests són fosos en la sinceritat; perquè aquesta fusió no és buscada, que és trobada; perquè és consumada en la gràcia d'una inspiració autèntica.

I és per aquesta vera inspiració que els dos elements esmentats són tan fosos, que no sabem on comença i on acaba l'un i l'altre. És per aquesta autenticitat d'inspiració que ritme i modalitat, analitzats, no els trobem ni verament gregorians ni autènticament populars, encara que en serveixen tota la flaire i tot l'encant; és per la sincera emoció que porten que aquests cants són

ben personals al mateix temps que són ben bé de l'Església i tenen l'aire i la fesomia de la modalitat catalanesca.

En els *Cants Franciscans*, última de les obres que coneixem de mossèn Romeu, és on s'afinen i més es controlen l'originalitat i belles qualitats de l'autor, on el seu art i el seu estil arriben a la maduresa. Potser en cants i obres anteriors trobaríem, a estones, una frescor més juvenívola, en l'harmonia més ardideses, més eixoriviment en la melodia; però poques vegades la forma i la idea melodia i acompanyament, el sosteniment del caràcter, precisió i claredat havien arribat a tanta perfecció.

Verament aquests cants porten tota l'austeritat, humilitat i senzillesa franciscana tan excel·lentment expressades per les belles poesies d'En Joan Llongueres; poeta i músic s'identifiquen en un pur sentiment franciscà. La col·lecció es compon de cinc cants, tres d'ells en la forma tradicional d'estrofa i tornada; els altres dos estan en cant tirat, de sentiment més subjectiu i propis per a ésser cantats a solo, o a petit chor a l'unison. Aquestes dues composicions s'han de considerar com dues joies de la nostra literatura musical moderna. Una, la titulada *Pobret, pobrissó*, és una delícia d'ingenuïtat, de gràcia i tendresa. El text inspiradíssim d'En Llongueres està interpretat pel músic amb justesa d'accent, amb una sobrietat escaient, amb una delicada distinció que enamora. El començament de cada període amb el "Pobret, pobrissó", tan tendre i ingenu melòdicament, porta cada vegada a dessinències modals d'una gràcia inefable. La unitat mai no és trencada i sempre és variada i matisada per les cadències més plenes de gràcia, novetat i distinció. Això és art legítim, que arrenca d'una tradició i al mateix temps és novíssim. Això és una síntesi plena d'encant, d'una valor intrínseca, singular dintre el gènere. Poesia i música formen una bella unitat, suprema de candor i de sentiment exquisit en la sobrietat més graciosa.

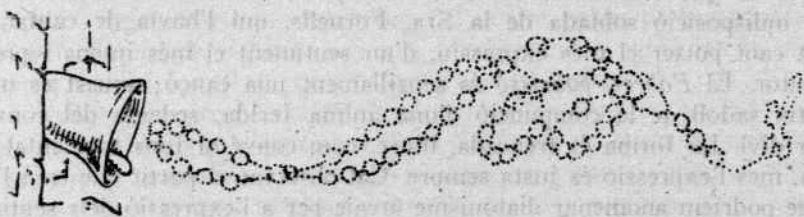
L'altra composició a què al·ludim en el paràgraf anterior és la titulada *Fred, fred és el meu cor*. Així com la melodia del *Pobret, pobrissó* és expressa per a ésser cantada per un chor de soprans a l'unison, aquesta, pel seu caràcter purament subjectiu, ho ha d'ésser a *solo*. (No es pogué donar en el Concert en què estrenàrem les altres composicions de la col·lecció a causa d'una indisposició sobtada de la Sra. Fornells, qui l'havia de cantar.) És aquest cant potser el més expressiu, d'un sentiment el més intens i profund de l'autor. El *Pobret, pobrissó* és senzillament una cançó; aquest és un ver recitatiu sadoll de la compunció d'una ànima ferida, sedenta del consol de l'amor diví. La forma és trencada, lliure, com convé al fons turmentat de la poesia, mes l'expressió és justa sempre. Cal observar el partit que treu l'autor del que podríem anomenar diatonisme arcaic per a l'expressió dels sentiments humans de l'angoixa dels remordiments, de les inquietuds de l'ànima com-mosa, del desig de la pau enyorada. Aquí, sense dissonàncies truculentes, sense incoherències ni vaguetats, sempre amb simplicitat i claredat, l'expres-

sió és forta i l'estil és noble; ni en un moment no hi surt la fórmula banal, ni la pedanteria de la recerca per a espantarrar el pròxim. En dos llocs de la peroració declamatorià aquesta reposa en una pietat d'una dolcesa tota nicolaesca. Aquesta composició prova les aptituds que posseeix mossèn Romeu per a un art més transcendent de forma i més complex de sentiment del que acostuma a conrear. Recordant la seva bella *Ave Maria* de forma ampla, tan excelsa i lluminosa i davant ara d'aquest monòleg declamatori tan fort d'expressió, d'un caràcter tan allunyat de la candor idíl·lica dels seus cànctics i misses alternades de cant popular, ens atrevim a reclamar al nostre compositor que faci sovintejar més aquestes mostres d'aquell caire del seu talent.

Els tres restants cànctics de la col·lecció segueixen les normes de la forma d'estrofes amb tornada. Mossèn Romeu hi excel·leix amb el seu art exquisit, ara més que mai sobri i perfecte, amb la seva inspiració peculiar tan personal com nostra i religiosa, amb aquell bon gust, amb aquell llevat de la cançó racial i de la modalitat gregoriana en la melodia, amb aquella distinció, claredat i lògica tan personal en l'harmonia, amb aquella unitat de sentiment i forma que donen una valor positiva i duradora a la seva obra.

La música de mossèn Romeu té, sobretot, el mèrit d'ésser música tan personal com catalana. El temperament català és veritat que és més complex del que sembla; però és innegable que té per fons característic la simplicitat, la franquesa o sigui l'expressió directa dels sentiments, i la sobrietat. Aquestes característiques fonamentals són les que trobem en l'art de mossèn Romeu; essent també les qualitats personals que les seves obres reflecteixen. La cançó popular i la melodia gregoriana han casat íntimament en aquest temperament de raça i han donat el segell inconfusible a la seva inspiració, que brollant del seu esperit religiós ha pres el tremp d'una vera noblesa.

LLUÍS MILLET

La Música a la Casa d'Alba ⁽¹⁾

L'aparició en terres hispàniques d'un llibre com el que anem a ressenyar, mereix un esment particularíssim. És tan limitada l'afició als estudis d'història de la música, és tan escàs el nombre dels qui s'hi dediquen amb preparació suficient, que qualsevol publicació d'aquesta mena, per modesta que sigui, es fa mereixedora de tota lloança. En el cas present, en què es tracta d'una voluminosa aportació en la qual les dades inèdites, tan difícils de percaçar, són abundoses, ben presentades i ben estudiades sota el punt d'albir de les suggestions que poden oferir, mereix amb estricta justícia que es ventin les campanes a tot vol en honorança del seu autor, En Josep Subirà, i del pros il·lustre, l'actual Duc d'Alba, que amb generosa munificència ha apadrinat l'esplèndida publicació.

El qualificatiu d'esplèndida publicació que acabem de donar a aquest llibre li escau sense exageració, tant per l'acurada execució tipogràfica en grossos caràcters i amples marges, damunt paper de fil de fabricació especial, com per la seixantena de magnífiques fototípies que il·lustren el text reproduint retrats, portades de llibres, pàgines de partitures, manuscrits, autògrafs, etc., relligat tot amb elegants i sòbries tapes de tela amb ferros daurats. Cal confessar que dóna goig, en els actuals temps de mesquinesa i es-talvi, fullejar un volum així opulent.

La gènesi d'aquest llibre l'explica En Subirà en la *Dedicatòria* al Duc d'Alba amb què l'encapçala. Havent-li encarregat aquest noble senyor la tasca d'ordenar i estudiar la nombrosa col·lecció d'obres musicals, impreses i manuscrites, que posseeix la Casa d'Alba — nombroses avui encara malgrat l'incendi que en 1795 destruï en el palau de Bonavista les biblioteques de les Cases de Vilafranca i d'Alba, com també gran quantitat de manuscrits que havien estat del Comte-Duc d'Olivares, — es donà compte En Subirà ben aviat de la importància excepcional que aquell fons d'obres rares, desconegudes i inèdites oferia, i, després de catalogar-les i estudiar-les, decidí, encoratjat pel Duc d'Alba a les gran aficions artístiques del qual complagué la idea, procedir a la publicació del fruit dels seus estudis. Així nasqué aquest interessant llibre, el qual és, ensems que una contribució preciosa a la història de la música, una prova palesa de la predilecció mostrada envers aquest art pels senyors de la Casa d'Alba, tan lligada amb la història hispànica d'ençà de la seva fundació.

Com sigui que aquest llibre (del qual la Casa d'Alba ha fet ofrena d'e-

(1) *La Música en la Casa de Alba. Estudios históricos y biográficos*, por JOSÉ SUBIRÀ. — Madrid, 1927. 1 vol. en 4.ta, de XXII + 374 pàgs.

xemplars a les principals biblioteques del món) no ha estat posat a la venda més que en un molt limitat nombre d'exemplars i no és, per tant, cosa fàcil la seva consulta i estudi, hem cregut necessari donar a la present recensió una certa amplitud, a fi que els estudiosos puguin fer-se ben bé càrrec del seu contingut.

Dedica En Subirà la primera part del seu llibre a les relacions que amb la música tingué la Casa d'Alba durant els segles xv, xvi i xvii i a la ressenya i estudi dels documents més importants que d'aquells tres segles ha trobat en la biblioteca. Després d'esmentar el fet que la primera obra del famós *Cancionero Musical de los siglos xv y xvi*, publicat en 1890 per Barbieri, és una poesia (*Nunca fué pena mayor*) original del primer Duc d'Alba posada en música per Joan d'Urrede, passa a ocupar-se de la protecció que donà el segon Duc d'Alba al famosíssim músic-poeta Joan del Encina, aquell a qui en 1514 trobem establert a Roma i al qual el Sant Pare Lleó X atorgà en 1519 el priorat de León. Joan del Encina, que abans d'anar a Roma estigué uns quants anys al servei del segon Duc d'Alba, escriví durant aquest temps nombroses *Eglogues* que foren representades en el palau del seu protector, amb el concurs, com actor, de l'autor mateix, el qual sembla que es reservava els papers de graciós. Descriu En Subirà l'acció d'algunes d'aquestes *Eglogues*, en les quals la música intervenia en forma de *villancicos* corals que es cantaven entremig i al final de la representació, i de ballets que dansaven els pastors i les pastores. Tal com diu Rafael Mitjana, aquesta mena d'obres teatrals deuen considerar-se com veritables òperes còmiques, o sarsueles per a emprar un nom més castís. Barbieri en l'esmentat *Cancionero* i Pedrell en el *Cancionero Musical Popular Español*, insereixen alguns *villancicos* de Joan del Encina.

En el segle xvi, en què visqué el terç Duc de la Casa d'Alba, anomenat el Gran Duc, capità general dels exèrcits de Carles V i de Felip II i governador general dels Països Baixos, degueren ser nombrosíssims els músics compositors, cantors i sonadors de tota mena d'instruments que intervingueren en les dues Capelles de Música, una a Nàpols i altra a Brussel·les, que el Gran Duc sostenia. En Subirà transcriu íntegrament dues nòmines de sous de les esmentades Capelles, una de l'any 1558 (Nàpols) i altra de 1572-73 (Brussel·les). És curiós observar que els components de la Capella de Nàpols eren tots ibèrics, figurant-hi noms tan il·lustres com els de Dídac Ortiz en funcions de mestre de Capella i Francesc de Salinas, organista. Trobem entre els components d'aquesta Capella els següents noms que molt bé podrien ésser de músics o cantaires catalans: Peramato (Pere Mató, o Peremató (?)) que figurà més endavant en la Capella Sixtina), Corneli Francot i Gabriel Oliver; aquest darrer firma per Francesc de Salinas, que, com sap tothom, era cec. La Capella de Brussel·les era molt més nombrosa que la de Nàpols, gairebé doble, i entre els seus components no hi trobem més

que un sol nom francament ibèric, Baltasar de Peralta, que també podria ésser català, i altre dubtós, Francisco Cornet, violinista; tots els altres noms són francesos, flamencs o italians.

En Subirà dóna dades biogràfiques de molts dels músics que formaven les dues capelles que acabem d'esmentar, fent remarcar la importància dels més notables, com per exemple Dídac Ortiz, l'autor de l'importantíssim *Trattado de glosas sobre cláusulas y otros géneros de puntos en la música de Violines nuevamente puestos en luz*, imprès a Roma en 1533, en el qual es pot dir que es posen els fonaments de l'art de la *variació*, que tan esplèndida florida tindrà en el futur desenrotllament simfònic (1).

Parla també En Subirà amb certa extensió de Francesc de Salinas, el genial músic i tractadista autor del llibre *De Musica libri septem*, el primer que tingué la visió clara de la transcendència de l'art popular, com fa remarcar molt justament el mestre Pedrell en els seus estudis sobre aquest músic.

Era director de la Capella de Música de Brusselles Pere de Hotz, de suposat origen flamenc, el qual exercí també en diverses èpoques de la seva vida el mateix càrrec en les Capelles de la reina Maria d'Hongria, de Margarida de Parma i del pros català Lluís de Requesens. Són poquíssimes les obres que es conserven d'aquest mestre, molt estimat en el seu temps segons testimoni del seu contemporani l'historiador italià i excellent diplomàtic i guerrer Guicciardini, florentí de naixença. A la biblioteca de la Casa d'Alba se'n conserven dues, escrites damunt versos llatins en lloança del Gran Duc i del seu fill, el Gran Prior de Malta. Aquestes composicions, probablement autògrafes, de Pere de Hotz, foren confiades en 1752 pel dotzè Duc d'Alba al famosíssim mestre de clavicèmbal de la Cort espanyola Domenico Scarlatti, perquè en fes una transcripció en la notació aleshores usada a fi de poder-les executar. Per cert que el gran clavicembalista italià cometé notables errades en la seva transcripció, ço que demostra l'oblit i desconeixement en què la polifonia del XVI segle havia caigut en el XVIII.

El problema de l'antiguitat de l'òpera espanyola és tractat per En Subirà en el capítol III del llibre que ens ocupa. És aquest un dels capítols més interessants per la gran quantitat de dades que presenta en forma sumament condensada i pel pregon i clar coneixement que de la matèria demostra son autor. Aquesta qüestió de l'antiguitat de l'òpera espanyola havia estat tractada i debatuda amb aportació d'interessants arguments; Barbieri opinava que *La Selva sin amor*, de Lope de Vega, representada en 1629, fou una veritable òpera, tota cantada de cap a cap, sense intervenció de declamació; contrària era l'opinió de Pedrell, segons el qual la intervenció del cant en l'obra esmentada era només fragmentària, arribant àdhuc a indicar els pas-

(1) D'aquest tractat n'ha fet una reimpressió en facsímil l'any 1913 el grup berlinès de la Societat Internacional de Música, per cura del llibreter Leo Liepmannsohn de Berlín, edició que va precedida de treballs d'estudis del llibre i de son autor per Max Schneider.

satges que, al seu parer, eren declamats; Rafael Mitjana, després d'estudiar la qüestió i fins admetent la possibilitat que *La Selva sin amor* fos una veritable òpera, ho considerava com un fet esporàdic, sense continuïtat, i, adherint-se al parer de Pedrell, no admetia la introducció veritable de l'òpera a Espanya fins al segle XVIII, i encara com efecte de l'exemple i de l'emulació desvetllada per l'arribada a Madrid, en 1703, d'una companyia d'òpera italiana.

Aquesta divergència de criteris, originada per la falta absoluta de document musical provatori i per la confusió contradictòria de les dades conjecturals en què es basaven els il·lustres musicòlegs esmentats, queda definitivament fallada i aclarida per la troballa que la sort ha deparat a En Subirà del següent manuscrit: *Música de la Comedia Zelos aun del Ayre matan. | Primera Jornada. | Del | M.º Juan Hidalgo*. És aquest document un quadern contenint enterament posada en música, sense mancar-hi ni un vers, la primera jornada de la comèdia de Pere Calderón, escrita i representada en 1662. Encara que aquest document conté només un acte, el primer, de l'esmentada comèdia, seria una absurditat suposar que en els dos actes restants la intervenció de la música fos restringida o parcial. És aquesta una suposició que podem rebutjar per contrària al natural sentit d'unitat en la concepció total de l'obra, de la partitura de la qual, dividida en actes o jornades que probablement, seguint els costums de l'època, es representaven en dies diferents, sols ha arribat fins a nosaltres una part o quadern, havent-se perdut els altres dos.

Aquesta comèdia de Calderón que En Subirà descriu, havia de constituir un espectacle singularment important i sumptuós, tan pels nombrosos personatges que hi intervenen (onze solistes, un chor d'homes, un chor de nimfes i un chor de *zagales*) com per la tramoia complicada i aparatosa que el desenrotllament de l'acció requereix. Cal reconèixer que la maquinària escènica del XVII segle estava en un estat d'avenç que avui no sospitem.

La personalitat de Joan Hidalgo, el col·laborador de Calderón en la comèdia que ens ocupa, és avui gairebé desconeguda. Hom sap només que fou "músic d'arpa" de la Capella Reial, puix és amb aquesta denominació que se'l troba en una nòmina de 1637. Altre esment d'aquest oblidat mestre ens dona el cronista de Felip IV, Llàtzer Díez del Valle i de la Puerta, cantor també de la Capella Reial, el qual diu: "L'instrument que hom anomena clavi-arpa, fou inventat per Joan Hidalgo, músic d'arpa de la Capella Reial de Felip IV, en temps del qual florí, essent eminent músic i compositor, de bell gust, de *tonos divinos y humanos*", ço és, de composicions religioses i profanes, puix que el mot *tono* era emprat com a sinònim de composició. La Biblioteca Nacional de Madrid guarda manuscrits alguns *Rezitativos*, *Solos*, *Duos*, i *A cuatro* d'Hidalgo, i el mestre Pedrell publicà diverses composicions d'aquest autor.

Hidalgo posà música també a l'obra escènica de Calderón *Ni amor se libra de amor*; d'aquesta música, conservada en la Biblioteca Nacional esmentada, digué Mitjana: "Tota la faula està embolcallada per chors del més suau efecte, que li donen una atmosfera d'alta idealitat... L'emoció devia arribar al punt màxim en la darrera escena que forma el patètic desenllaç, quan un chor misteriós i amagat murmura dolçament amanyagador."

En la música de la comèdia (que podem anomenar òpera) *Celos aun del aire matan*, escrita en el moment en què per tot Europa s'efectuava la transició de l'estil contrapuntístic de la vella polifonia a l'estil monòdic i recitatiu, de pocs anys instaurat a Itàlia, Hidalgo emprà francament l'estil nou; cal observar, però, tal com fa En Subirà, que aquest estil nou vingut d'Itàlia tenia precursors ben important a Ibèria, on els vihuelistes i entre ells especialment el famós Lluís Milan, feia gairebé un segle que havien instaurat el procediment de la melodia simplement acompanyada amb acords, sense intervenció d'imitacions contrapuntístiques. No exclou Hidalgo de la seva obra la intervenció choral, però amb això no fa més que donar una prova de gran discerniment, conservant la forma netament espanyola i ben típica dels famosos *cuatros*.

El manuscrit musical de *Celos aun del aire matan* que la biblioteca de la Casa d'Alba posseeix, conté només la part vocal amb el baix continu, sense xifrar; això ens deixa perplexos respecte de l'acompanyament orquestral que l'obra pogués tenir. En Subirà suposa, i la suposició és versemblant, que els instrumentistes que intervenien en les representacions escèniques deurién ésser a poca diferència els mateixos que formaven la Capella Reial, la qual era constituïda en 1633 per dos *bajones* (grossos fagots), un *bajoncillo* (petit fagot), tres arpistes — un dels quals era precisament En Joan Hidalgo, — dos músics de vihuela, dos músics de violí, xirimies (oboès) i cornetes; dos anys més tard s'hi agregaren set violins. És gairebé segur que la intervenció dels instruments es reduïa a doblar les veus i a reforçar els acords produïts per la realització del baix continu.

Analitza En Subirà la música de *Celos aun del aire matan* i diu que "anuncia amb tota claredat el tipus de recitat, però no dibuixa el tipus d'ària. Si dona intervenció als chors, és en la típica forma nacional del *a cuatro*. No hi ha preludis, ni interludis, ni epílegs instrumentals. Segueix el text literari sense inútils i enutjoses repeticions de frases, paraules ni síl·labes. Regna, en resum, una austeritat molt notable a la qual contribueix la mateixa tonalitat, ben indecisa, puix que fluctua entre els modes major i menor, sotmesa — voluntàriament o involuntàriament — a la influència dels modes eclesiàstics. S'observen algunes intencions expressives, com la tendència al mode menor amb un caràcter patètic, un cromatisme insinuat que subratlla certes situacions psicològiques, i una cadència interrompuda quan Cèfal demana que el matin a ell per a salvar a Aura... En la primera escena domina la forma es-

tròfica, presentant-se la frase del chor a manera de *Leitmotiv*. No falten encerts expressius; un d'ells és el de la melodia que subratlla el lament:

*Ay, infeliz aquella
que hizo verdad a ver quien de amor muere!*

És altre encert expressiu el de posar dos chors alternats en l'escena final de la primera jornada i reunir-los en la darrera frase."

Acaba En Subirà aquest important capítol exposant el seu criteri que l'obra d'Hidalgo no degué ésser un fet aïllat en el teatre musical espanyol, i que molt probablement hi hagué abans altres obres escèniques, de les quals fins avui s'ha suposat que eren sols parcialment musicades, que ho foren en totalitat; aquesta hipòtesi és reforçada per diverses citacions d'escriptors de l'època que En Subirà encertadament addueix, fent remarcar, de passada, que si el fet fos cert, Espanya seria el segon país d'Europa (el primer fou Alemanya) on la innovació de la *Camerata fiorentina*, l'òpera musical, fou instaurada.

Abans de començar la descripció dels documents musicals dels segles XVIII i XIX existents a la biblioteca de la Casa d'Alba, dedica En Subirà dos capítols a traçar la biografia dels Ducs XII i XIII d'aquella Casa. Del primer, són molt curiosos i interessants els fragments que insereix En Subirà de la correspondència que sostingué amb el filòsof enciclopedista i músic ginebrí Jean-Jacques Rousseau, la qual correspondència delata clarament l'alta estima amb què recíprocament es distingien el pros espanyol i l'autor de *Le Devin du village*, ensems que les grans aficions literario-artístiques del Duc d'Alba, el qual fou director de l'Acadèmia Espanyola durant vint-i-dos anys, els darrers de la seva vida; del seu gust per la música, en són testimoni les nombroses composicions que li foren dedicades per llurs autors.

El Duc de Huéscar, fill del dotzè Duc d'Alba, també es distingí per la seva afició a la música i per la protecció generosa que atorgà als músics, els quals li dedicaren nombroses obres; i la seva afició no fou solament platònica ni es reduí a un mecenatge munificent, car, segons tots els indicis i especialment a judicar per l'encapçalament d'un *Libro de diferentes Lecciones para la Viola, para el Excmo. Sr. Duque de Alba, de el Sr. Joseph Herrando*, com també per altra collecció manuscrita de *Lecciones de Violin de D. Francesco Montali*, el Duc de Huéscar o tretzè Duc d'Alba es dedicà a l'estudi d'instruments d'arc; i àdhuc cap pensar que prengué part personalment en les execucions musicals que en el palau del seu pare sovintejaven, donades per músics a sou de la Casa.

La Casa d'Alba conserva obres musicals *da camera* impreses al segle XVIII dels compositors francesos J. Exaudet, J. P. Guignon i L. G. Guillemin, rares totes elles i exemplar únic alguna; dels italians P. Locatelli i F. M. Veracini;

de l'alemany G. F. Telemann. D'època posterior a aquestes edicions, però probablement encara del segle XVIII, hi ha també obres d'I. Pleyel i una col·lecció de dotze Minuets per a orquestra de W. A. Mozart, impresa per l'Artaria de Viena.

Molt més interessants són encara les obres manuscrites d'aquella època, especialment una col·lecció de quatre Sonates de J. B. Pergolesi dedicades al Duc de Berwick (el qual havia d'heretar el ducat d'Alba) i una col·lecció d'*Essercizii per Gravicembalo*, de Domenico Scarlatti.

Entre els autors estrangers espanyolitzats dels quals la Casa d'Alba conserva obres, esmenta En Subirà el napolità Francesco Montali, molt poc conegut fins avui, del qual dona nombroses i interessants dades biogràfiques. D'aquest autor són dues col·leccions de sis Sonates cada una per a violí amb baix continu, dedicada la primera al Duc d'Alba i la segona al Duc de Huéscar, son fill; altra col·lecció també de sis Sonates d'idèntica disposició instrumental, sense dedicatòria; dotze Trios o Sonates per a dos violins i baix (d'aquests manca la part de primer violí). De les obres de Montali diu En Subirà que denoten un home tan curt de geni com escàs de tècnica.

Del fecundíssim compositor Gaietà Brunetti, resta només a la biblioteca de la Casa d'Alba una part de violí primer d'una col·lecció de sis Trios per a dos violins i baix.

Els compositors espanyols són representats per Josep Herrando, Lluís Mison (nat a Barcelona) i el Duc de la Conquesta. De tots tres dona En Subirà dades biogràfiques. De l'Herrando trobem dotze Sonates per a violí i baix, dotze Tocates (o Sonates) per als mateixos instruments, dotze Trios per a dos violins i baix, un duo (el núm. 10) per a violins i aquell *Libro de diferentes Lecciones para la Viola* que hem esmentat i que probablement fou escrit especialment per a l'ensenyament del Duc de Huéscar.

Del tonadiller català Lluís Mison es guarda en la biblioteca estudiada per En Subirà una col·lecció de dotze Sonates per a flauta travessera i viola amb baix.

Del Duc de la Conquesta, il·lustre aficionat, hi ha una aplega de sis Sonates per a violí i baix, de les quals diu En Subirà que no deixen de tenir interès artístic.

Obres vocals impreses al segle XVIII. Són representades per *La Caravana del Caire*, òpera-ballet de Gretry; *Scylla i Glaucus*, tragèdia posada en música per J. M. Leclair, i *La Muse Lyrique*, Segon Recull d'Aries, amb acompanyament de guitarra per M. Potouart Fils.

Les obres vocals manuscrites de la mateixa època i d'autors estrangers són abundoses. Donarem només els noms dels autors: C. Andreozzi, P. Anfossi, F. Bianchi, Conte Brusasco, M. di Capua, D. Cimarosa, Fabrizi, G. Gazzaniga, Giordanello, P. C. Guglielmi, Mair (o Mayer o Maijer), G. Paisiello, F. Robuschi, A. Tozzi, L. Leo, N. Jomelli, G. B. Pergolesi i un anònim.

En Subirà classifica com autors espanyolitzats els italians Francesc Cor-selli i Francesc Coradini, dels quals traça sengles notes biogràfiques. De Cor-selli posseeix la Casa d'Alba el manuscrit d'una òpera que En Subirà diu no haver vist esmentada enlloc. La portada diu textualment: *13 Arias con Violines | de la òpera de Corselli yntitulada | El Robo de las Sabinas | 1735*. De Coradini es conserven dues àries.

D'una personalitat avui ben oblidada ens dona En Subirà notícia extensa. És aquesta personalitat la de Josep de Torres i Martínez Bravo, home d'activitats multiplicades, puix reuní ensem les condicions d'organista de la Capella Reial (any 1697), autor d'una obra didàctica, compositor, editor i impressor de música i llibres de ciència musical. De l'obra didàctica en qüestió, *Reglas generales de acompañar en órgano, clavicordio y harpa*, se'n coneixen dues edicions, estampada la primera en 1702 amb el títol que antecedeix i reimpressa en 1736 (ço que delata l'acceptació que degué tenir) amb el títol següent: *Reglas generales de acompañar en órgano, clavicordio y harpa, con solo saber cantar la parte o un baxo en canto figurado. Añadido aora un nuevo tratado, donde se explica el modo de acompañar las obras de música según el estilo italiano*. Aquest nou tractat, afegit a l'obra antiga, dedicat a l'acompanyament en estil italià, Torres degué escriure'l ben bé a contracor, puix que l'estil italià en qüestió era producte de la invasió de compositors d'aquella nacionalitat a la Cort de Madrid, amb greu preterició dels compositors nacionals, els quals, com el mateix Torres, es veieren obligats a evolucionar vers el miserios estil esmentat, que l'esperit intrigant i arribista dels italians havia assolit imposar. Aquesta lluita amb els italians amargà en gran manera la vida de Torres i àdhuc el perjudicà com a compositor, obligant-lo, en la lluita per l'existència, a esborrar la seva personalitat, que es manifesta robusta i molt interessant en les obres de joventut, i a adoptar l'estil de moda com una disfressa gens adequada al seu temperament. La casa editorial i impremta de música de Torres fou la més important del seu temps a Espanya, a judicar per les produccions que d'ella es coneixen, una de les quals és l'obra famosa *Fragmentos músicos*, del P. Nassarre; també foren, naturalment, impreses a la seva casa les dues edicions del tractat original d'ell mateix que hem esmentat, així com nombroses obres de música no didàctiques, de les quals es conserven exemplars més o menys incomplets a la biblioteca de la Casa d'Alba.

Dos músics nacionals força interessants, del segle XVIII, especialitzats en la composició escènica, figuren en aquella biblioteca: el valencià Vicens Martín i Soler i el probablement català Guillem Ferrer, avui dia gairebé oblidats, malgrat la singular anomenada que assoliren en vida. Martín i Soler, conegut a Itàlia amb el nom de *Martini lo Spagnuolo*, morí en 1806 a Sant Petersburg, després d'haver recorregut les més importants capitals d'Europa, on les seves produccions escèniques triomfaren sorollosament. Dona una idea de l'èxit extraordinari d'aquest compositor el fet que el mateix Mo-

zart intercalà en el seu *Don Juan* una ària de l'òpera bufa *La cosa rara, ossia Belleza ed Onestà*, que En Martín i Soler havia estrenat a Viena i que fou representada amb enorme èxit per tot Europa. Val a dir, però, que el mateix Mozart, amb tot i manllevar al seu afortunat confrare valencià un fragment d'aquesta obra (fet no gens estrany en aquella època), declarà amb gran justesa de visió que l'èxit d'ella no seria de durada; el temps ha confirmat l'opinió de Mozart.

De la vida de Guillem Ferrer no se'n sap res més que la seva gran popularitat com a compositor de teatre a Madrid. També escriví una Simfonia per a orquestra, que s'executà en el primer dels Deu Concerts Espirituals donats a Madrid per la Quaresma de 1790. Sembla que aquest compositor (que fou mestre del Duc de Liria) es distingí tant en la producció de música lleugera, tonadilles i sainets, com en la música seriosa.

Dos conreadors notables del gènere popularíssim de les tonadilles, tan interessant sota el punt de vista folklòric com pel seu casticisme, figuren a la biblioteca de la Casa d'Alba. En Subirà, que s'ha especialitzat en l'estudi d'aquest gènere regirant i escorcollant l'enorme fons d'obres d'aital mena existent a la Biblioteca Municipal de Madrid, ens dóna detalls abundosos i sumament interessants sobre la vida i miracles i l'obra d'aquests dos tonadillers, que són Antoni Guerrero i Blas Laserna. De Guerrero hi ha al Palau de Liria unes Seguidilles per a una veu, violins i baix, de l'auto sacramental allegòric de Calderon *El Diablo Mudo*. De Laserna hi figuren set composicions a una veu i acompanyament, sota la denominació de *Seguidillas boleras*.

Per bé que són nombroses les obres d'autors nacionals i estrangers del segle XIX que es conserven al Palau de Liria, manuscrites moltes d'elles i abundoses les que ostenten dedicatòria autògrafa als senyors de la Casa d'Alba, el seu poc interès relatiu ens permet silenciar-les. Direm només que En Subirà en el seu llibre dóna el senyalament de les més importants i, amb l'escrupolositat que el caracteritza, aprofita les avinenteses per a intercalar la dada curiosa, el detall biogràfic poc conegut o enterament descobert per ell, la notícia bibliogràfica interessant, totes aquelles coses complementàries que tant de valor donen a la seva obra.

No volem deixar d'esmentar, però, que la Casa d'Alba posseeix un autògraf de Rossini, escrit en l'Album de Na Rosalia Ventimiglia i Moncada, Duquessa de Berwick i d'Alba (nada Princesa de Grammonti), besàvia de l'actual Duc i esposa que fou del catorzè de la dinastia d'Alba i sisè de Berwick, En Carles Miquel Fitz-James Stuart i Stolberg, de qui l'actual Duc digué: "El seu més gran elogi com entusiasta de les Belles Arts està fet amb dir que per elles arruinà sa casa". La composició de Rossini que ens ocupa, inèdita segons totes probabilitats, és una Romança a una veu i pianoforte, d'una certa extensió (vuit pàgines de música que En Subirà reproduceix en el seu llibre). El marit de Na Rosalia, catorzè Duc d'Alba, fou un gran amic i admirador de

Rossini, del qual féu fer un magnífic bust de marbre, d'estil clàssic, per l'escultor Josep Alvarez, que avui es conserva en el Palau de Liria i del qual dona En Subirà una excel·lent reproducció fototípica.

També es conserva en l'arxiu de la Casa d'Alba una curiosa lletra de l'autor del *Barbero*, escrita en francès i adreçada a l'Emperadriu Eugènia, lletra que En Subirà reproduceix textualment. Rossini, en ella, fa ofrena a l'Emperadriu d'una *Ave Maria* de sa composició i li demana que intercedeixi prop de l'Emperador Napoleó perquè sigui socorregut el septuagenari compositor Caraffa, son compatrici.

El volum d'En Subirà conté encara els següents apèndixs: I. *La iconografia musical en el Palau de Liria*, descripció de les més importants obres pictòriques i estampes amb representacions musicals. II. *Una lletra curiosa del Príncep de Campoalido* trametent a la Duquessa de Salas un instrument per a ensinistrar a cantar canaris. III. *Una composició catalana escrita per a un Duc d'Alba*. Es tracta d'un *Divertiment espiritual* per a la nit de Nadal, escrit pel Rnd. Antoni Mestres, organista de la Reial Capella del Palau de Barcelona, obra de la qual En Subirà donà ja una descripció detallada en les planes d'aquesta REVISTA MUSICAL CATALANA. IV. *Sis quartets estampats i dedicats al XIIe Duc d'Alba*, existents a la Biblioteca Nacional de Madrid, originals del compositor Manuel Canales. V. *Una sarsuela dedicada al dotzè Duc d'Alba*. Es tracta d'una obra de Ramon de la Cruz, *En casa de nadie no se meta nadie*, o *El buen marido*, posada en música pel mestre Fabià Garcia Pacheco en 1770. VI. *Una comunicació a la "Société française de musicologie" sobre la biblioteca musical de la Casa d'Alba*, en la qual es crida l'atenció d'aquella docta entitat sobre les obres desconegudes que En Subirà ressenya en el llibre que ens ocupa.

I finalitza el volum amb els corresponents Índexs, ben agençats per al millor profit dels estudiosos.

FRANCESC PUJOL

La Missa del Roser de Mn. Romeu a Roma

Aquesta obra meritòria del reputat compositor Mossèn Lluís Romeu, que l'ORFEO CATALÀ s'honorà en cantar-la fa alguns anys, s'ha interpretat darrerament a Roma i ha merescut de la premsa italiana justos elogis que hem volgut traduir per a coneixement dels nostres lectors.

Il Messagero s'expressa en els següents termes:

"Per la festa de Sant Antoni. — A l'església de Sant Antoni de la via Merulana, fou solemnitzada pomposament la festa del gran Sant de Pàdua. L'ofici cantat tingué un gran interès musical: fou executada la *Missa del Roser* del mestre català Lluís Romeu, un dels músics que més s'interessen en l'activitat fecunda de les societats corals catalanes, de fama mundial. La Missa de Mossèn Romeu està concebuda amb intent d'unir i alternar les expressions polifòniques sàviament elaborades, amb el cant del poble, modelat sobre les línies melòdiques gregorianes: en totes les parts de la Missa, un cor, a l'unison amb l'orgue, disposat sobre l'altar major, desenrotlla un verset; i el verset següent és executat per un cor de quatre parts a veus soles, que respon al primer cor des de la cantoria que hi ha sobre l'entrada. El moviment antifònic es reproduïx, durant totes les parts de la missa, potser amb algun contrast eficaç, quan als accents vigorosos del cor a l'unison amb l'orgue, respon la polifonia coral delicada amb expressions harmòniques agradoses, com en alguns episodis del *Credo*.

En conjunt és un treball portat amb noble sentit d'art i amb sincer sentiment religiós, i revela un músic docte i seriós. És una simpaticíssima temptativa de fer intervenir el cant del poble en les cerimònies sagrades, sabent com és difícil obtenir de les masses populars l'execució cabal de les melodies gregorianes, la llibertat rítmica de les quals no resulta cosa fàcil.

L'execució de la Missa del mestre Lluís Romeu, a Sant Antoni, sortí límpida, ben colorida, eixamorada de bell sentiment de pura religiositat."

El *Corriere d'Italia* escrivia ço que segueix:

"A Sant Antoni de la Via Merulana. Les festes antonianes han estat closes, en la bella església de la via Merulana, amb una veritable manifestació triomfal de fe i de devoció.

Aquest any hi hagué una novetat excepcional: una Missa de composició bastant original del mestre Lluís Romeu, un dels membres compositors del cèlebre ORFEO CATALÀ de Barcelona, aquell que provocà l'admiració dels romans durant l'Any Sant, en executar composicions mai sentides, a Sant Joan in Laterano, a l'Augusteo i al Vaticà davant Pius XI. En aquesta missa, cantada a dos chors de veus mixtes, les veus clares dialoguen, s'esfumen i es perden lluny i, a voltes, en una fusió d'harmonia deliciosa i triomfal, es troben, com en el *Gloria* i en el *Benedictus*. Veus pures, veus simples amb algun toc d'orgue. En conjunt, una cosa d'un misticisme meravellós que transporta. Els chors

de la "Schola cantorum" del Col·legi eren dirigits pel P. Valls, i tothom admirà l'art amb què sap educar els joves àdhuc en una música de difícilíssima execució. El públic, que materialment inundava el temple, l'escoltà amb entusiasme."

Eduard Dagnino, l'hustre crític romà, en parlar també de la bellíssima producció de Mossèn Romeu, s'expressa en els termes següents:

"Per la festa del titular, la capella de Sant Antoni de la via Merulana, dirigida pel mestre Valls, executà la *Missa del Roser* del mestre Lluís Romeu, Prev.

Diferents cultivadors de la música sacra hi assistiren cobejosos de donar-se compte d'aquesta temptativa que s'aproxima als camins ordinaris; de fet molts artistes (recorrem els mestres Refice, Dom C. Franco, etc.), sentiren en llur cor la bellesa ideal del retorn del poble al cant de la Santa Missa; es tracta, com molt bé ha escrit el mestre Millet, de "realitzar" amb el concurs del poble "la unitat de l'adoració universal envers el Pare celestial".

El pas que dona Mossèn Romeu en aquest camí, és certament notable i digne d'elogi.

Confia la melopea, de caràcter gregorià, sostinguda per l'orgue, a la massa popular i als cantaires del chor la polifonia a veus soles. Tal disposició permet belles i suggestives contraposicions, potents conjunts dels dos grups, dels quals Mossèn Romeu sap treure molt de profit, especialment en el *Credo*.

La música de Mn. Romeu porta tota ella una serena vesta diatònica; sentida, però, modernament, i, per tant, rica de subtils derivacions harmòniques; els moviments de la polifonia estan portats amb mà de mestre, que no afeixuga les línies, sinó que distribueix ací i allà tocs delicats, dibuixa formes eurítmiques sense il·lògica capriciositat, però amb bella independència dels cànons rigorosos.

El refinat i lliure maneig de les parts, fa dir justament al mestre Millet en el seu agut examen de la música de Romeu que amb ella ens trobem amb un modern "discanto".

En el fons, mossèn Romeu, i aquest és, a la meua manera de veure, el seu mèrit principal, apareix com un legítim descendent d'aquells polifonistes ibèrics fantasiosos i doctes, que es complaïen a tractar el contrapunt d'una faísó lliure i vivaç, allunyada de tot amanerament.

La música de mossèn Romeu flueix amb serena gravetat, ardent i continguda, com la dels seus models. Se sent que l'artista es mou dintre aquella atmosfera de dolcesa i d'ardor pròpia de la seva terra.

Podríem envejar els nostres germans de Catalunya que, dels cants de llur terra, poden treure les harmonies per a les pregàries que han d'aixecar al Cel."

Rebi, amb tal motiu, el nostre admirat i benvolgut amic mossèn Romeu l'enhorabona que de tot cor li endreça la REVISTA MUSICAL CATALANA.

VI Festival Internacional de música moderna

Aquest gran Festival, sisè dels que ve celebrant fa alguns anys la Societat Internacional per al foment de la música contemporània, es verificarà a Siena (Itàlia), del 10 al 15 del proper setembre, i l'ha organitzat l'associació italiana "Corporazione delle nuove musiche".

El programa general, que acabem de rebre, està ordenat de la següent manera:

Dilluns, 10 setembre.

Concert inaugural per l'orquestra de l'Augusteo de Roma, dirigida pel mestre B. Molinari i dedicat a la música antiga italiana.

Dimarts, 11 setembre.

I Concert de la "Societat internacional per a la música moderna".

1. TOMMASINI. — Segon quartet per a corda.
2. HABA. — Sonatina per a flauta i piano.
3. HINDEMITH. — Peces per a piano.
4. RAVEL. — Sonata per a violí i piano.
5. ZEMBISKI. — Quartet per a corda.

Dimecres, 12 setembre.

Matí: Conferència amb audicions per Aloys Haba sobre el quart de to. Audició per la "Voice Band" dirigida per Burian.

Tarda: Concert per la Polifònica Romana dirigida per Mons. Cassimiri i dedicat a la música antiga italiana.

Dijous, 13 setembre.

II Concert de la "Societat internacional per a la música moderna".

1. BRIDGE. — Quartet per a corda.
2. TIESSEN. — Duo per a piano i violí.
3. VON WEBERN. — Trio per a corda.
4. DE FALLA. — Concerts per a clavicèmbal i 5 instruments.
5. BLUM. — Música per a 8 instruments.

Divendres, 14 setembre.

Matí: Audició de *Façada*, de Walton.

Tarda: Concert ofert per la C. D. N. M., comprenent la Sonata per a piano i violoncel d'Alfredo Casella i les *Noces* de Strawinsky, sota la direcció de Casella.

Dissabte, 15 setembre.

III Concert de la "Societat internacional per a la música moderna".

1. MARTINU. — Quartet per a corda, núm. 2.
2. ALFANO. — Sonata per a violoncel i piano.
3. PROKOFIEFF. — Quintet.
4. BLOCH. — Quintet per a piano i corda.

Els abonats o participants al Festival tenen dret a un carnet ferroviari que els permetrà efectuar cinc viatges per Itàlia amb la reducció del 50 per 100 sobre la tarifa normal. Aquesta bonificació serà vàlida del 5 al 30 setembre.

Els abonats hauran de sol·licitar els referits carnets a la *Corporazione delle Nuove Musiche* que proporcionarà totes les dades que es desitgin i també pendrà nota dels allotjaments que els demanin per endavant.

L'adreça de la C. D. N. M. des del dia primer d'agost és: C. D. N. M. presso la "Micat in Vertice" Palazzo Chigi Saracini, Siena.

Cada abonat al Festival, exhibint el seu carnet de viatge podrà visitar gratis tots els museus i totes les obres d'art de Siena.

EXÀMENS DE FI DE CURS

El dia 18 de juliol, sota la presidència del mestre Millet i amb assistència dels professors Comella, Pujol, Salvat i Tomàs, varen celebrar-se els exàmens de solfeig i teoria de la música dels diversos cursos que segueixen els nois pertanyents a la secció coral de l'ORFEÓ CATALÀ.

Els exercicis verificats pels alumnes ahudits meresqueren del Jurat la següent qualificació de notes:

Primera secció. Agrupament primer. *Notable*: Francesc Boltes, Josep Fernando, Francesc Voltes. *Bo*: Pere Cordoní. *Aprobat*: Josep Degà. — Agrupament segon. *Notabilíssim*: Manuel Crespo. *Notable*: Àngel Colomé, Francesc Sendil, Magí Valls, Ramon Valls. *Bo*: Miquel Bargalló, Ricard Boada. *Aprobat*: Antoni Artigas, Lluís Figuerola.

Segona secció. *Notabilíssim*: Josep Pujol. *Bo*: Josep Borràs.

Tercera secció. *Notabilíssim*: Alfons Bosch. *Notable*: Antoni Moya, Alfons Pérez, Jordi Salvat. *Bo*: Juli Gerro. *Aprobat*: Joan Payès.

Quarta secció. *Notabilíssim*: Robert Sardà. *Notable*: Benet Sala.

Moviment musical

PARIS

La temporada musical a París es pot donar per acabada. Les grans associacions simfòniques ja fa dies que han finit llur actuació regular i com a grans manifestacions d'art sols hem tingut les representacions dels ballets russos de Diaghilew, la visita de l'Orquestra Filharmònica de Budapest, els recitals Paderewski i els concerts i cursos d'interpretació donats per Alfred Cortot.

Els ballets russos han donat dues noves creacions: *Apollon*, de Strawinsky, i *Ode*, de Nicolas Nabokoff.

Apollon pertany a l'última creació del mestre rus, ço és, fer un art sense in-

tenció expressiva, tractar la matèria sonora a l'estat pur (per emprar una frase molt en voga). Jocs sonors, ritmes, sonoritats sense cap significació imaginativa determinada. El músic s'escapa definitivament dels poetes. En fi, tots els *partis pris* de l'art d'avui o almenys d'una gran part de l'art ultramodern. Però, amb perdó dels esperits moderns, ens permetrem d'observar que llurs idees no ens semblen cap novetat: Bach, Haendel, Rameau, Couperin, Mozart, Haydn i fins Beethoven, sobretot en llurs obres de *camera*, han tractat sempre la matèria sonora a l'estat pur i sense donar-li una significació imaginativa determinada. Una *Fuga* de Bach, una *Sonata* o un *Trio* de Mozart o de Haydn sols volen ésser un plaer auditiu, solament que, per un misteri que ja ens agradaria que els moderns ens aclarissin, aquest plaer no resta a les orelles (ço que passa amb la major part de la música de Strawinsky) sinó que va més endins. Nosaltres diríem al cor, a l'esperit, al sentiment; ara que, és clar, si neguem o volem ignorar aquestes potències, ja sigui per convicció o perquè no està de moda parlar-ne, llavors hem de convenir que Strawinsky té raó en fer una música solament per les orelles i que tota l'emoció que sentim escoltant Bach, Mozart o Beethoven deu ésser pura comèdia o pura il·lusió.

Els artistes d'*avantgarde* retreuen continuament als conservadors el fet que per fruir de la música els calgui sentir-la a través d'un programa o d'una psicologia; de sentiments o de records poètics. Però això no és absolutament exacte.

El que hi ha és que fins ara els homes havien experimentat que tota obra d'art, musical o plàstica; tota obra verament bella, verament sortida del cor de l'artista, produïa, no solament una fruïció estètica en el moment de l'audició o de la contemplació, sinó que aquesta fruïció, malgrat que l'acció física del so, del color o de la forma hagués cessat d'actuar sobre els sentits, persistia en l'esperit, quedava en el cor desvetllant en els homes, i segons llur psicologia, sentiments abstrerts o no, però que certament eren el millor de cada u que el contacte de la bellesa exaltava i il·luminava amb aquella claror que Sant Tomàs en diu "la resplendor de la Veritat".

I aquest fenomen immens, aquesta resplendor que ens fa estremir de goig i d'esperança — que ens tornin a dispensar els esperits moderns — volem nosaltres confessar amb tota humilitat que no l'hem experimentat encara en cap obra de les dites d'*avantgarde* o sigui de les produïdes de deu anys ençà i que nosaltres havem sentit.

"La vida — diu Voltaire — no és feliç, la vida solament és interessant." De l'art modern, en general, en podem dir el mateix: No ens dona la felicitat; és solament interessant, i, si es vol, excitant. Interessant com un avió, com un sèrum, com una màquina elèctrica; però, com tota cosa material, orfe d'aquell sentit inexplicable d'infinít. L'ocell és més intel·ligent que l'avió; la mort passa majestuosament a través de la ciència; l'amor és més bell i més fort que totes les energies inventades pels homes.

Tornant a l'*Apollon* de Strawinsky, l'audició del qual ens ha perdut en aquestes reflexions, direm que ni el ballet ni la música han interessat com en altres obres del mateix autor. En canvi, *Noces*, ballet també de Strawinsky, ens entusiasma; un llampec d'emoció creua aquesta obra, d'emoció intensament humana, i on es veu la grapa d'un gran músic, d'un gran manipulador de sons. L'orquestra és original: quatre pianos, chor mixte, bateria i campanes tubulars. Amb aquests elements Strawinsky obté efectes verament bells i d'una sonoritat ben nova. *Noces* és, pel nostre gust, una de les millors obres del mestre, i la realització del ballet una cosa exquisida.

Ode, del compositor rus Nabokoff, és un ballet plàsticament força interessant i

original. Però la música és mediocre, sense cap interès, ni pels revolucionaris ni pels conservadors.

L'Orquestra de Budapest, dirigida per Dohnanyi, ha donat dos concerts a la Sala Pleyel. Els programes, molt ben executats, es componien, a més d'obres ja conegudes, d'unes belles *Variacions sobre temes hongaresos*, per a violí i orquestra, de Hubay; *Ruralia hongàrica* i *Variacions*, de Dohnanyi, i *Deux images*, de Bela Bartok.

Els tres concerts Paderewski han estat un esdeveniment. L'il·lustre pianista fou aclamat amb deliri.

Maria Barrientos ha donat també un exquisit recital a la Sala Pleyel. Cantà amb el seu art sempre depurat un bell programa d'autors antics i acabà amb un ramell de cançons populars catalanes harmonitzades per Millet, Alió, Morera, Manén i Vives. La il·lustre cantatriu fou ovacionadíssima.

Alfred Cortot ha donat, com cada any, els seus cursos d'interpretació, organitzats per l'*Ecole Normale de Musique*.

Un nombrós planter de pianistes, la major part noies, han interpretat un copios programa, fent-nos sentir, entre tots, les obres cabdals de la literatura pianística des dels clavecinistes fins a Ravel.

Cortot revela en aquestes audicions un talent excepcional. Músic, pianista, professor, musicòleg i poeta; totes aquestes qualitats les posseeix l'eminent artista; no cal dir, doncs, que aquestes sessions han constituït un veritable goig, unes hores d'art seriós que recordarem sempre amb la més gran delectança.

De recitals recordem el del prodigiós violinista Heifetz a l'Opera; Wanda Landowska, en la seva sala de música de St. Leu, amb tres concerts-festes pastorals de música antiga; els notabilíssims cantors negres *The Fisk Jubilee Singers*; el quartet de llaüts dels germans Aguilar, de Madrid; el concert de la S. I. M. C. (Societat Internacional de Música Contemporània) amb les primeres audicions de *Sarabande lointaine*, per a instruments d'arc, obra delicadíssima del jove compositor valencià J. Rodrigo; *Madrigal*, de V. Rieti, i *Quatre miniatures*, de Manuel Ponce, el refinat compositor mexicà i cultíssim director de *La Gaceta Musical*.

I per acabar copiem la següent estadística dels concerts celebrats a París en 1927-28:

451 concerts d'orquestra o chors i orquestra, 296 recitals de piano, 109 recitals de violí o sessions de piano i violí, 35 recitals de violoncel, 212 recitals de cant, 523 concerts diversos. Total: 1.633 concerts. A més els dos grans teatres lírics, l'Opera i l'Opera Còmica, funcionen tot l'any.

Desitgem que aviat Barcelona pugui també presentar una estadística de concerts que correspongui a la seva grandesa i als anhels dels seus artistes.

JOAN GIBERT-CAMINS

Juny, 1928.

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA: ESCOLA VIDIELLA. — El concert de piano, a càrrec de diversos alumnes de l'Escola Vidiella, que tingué efecte la nit del 26 de juny, tancà definitivament les portes del Palau en espera del nou curs que començarà el proper octubre. La sessió esmentada, com totes les que celebra l'afavo-

rida Escola que dirigeix Na Carlota Giró, fou un nou tribut a la memòria de l'enyorat mestre Carles G. Vidiella, el bust del qual presideix el concert dels alumnes que van creixent i renovant-se tots els anys, mentre el bust definitiu que figura a l'escala principal del Palau apareix aquell dia escaientment i humanat i ornat amb flors i llo-rer. Gairebé tots els antics deixebles del mestre i els admiradors fidels que no l'obli-den es troben al Palau en tan assenyalada festa i en escoltar la polida execució del programa hom constata com la tradició del bon polsar i bell sentir el piano que el mestre Vidiella acredità amb el seu art aprofundit, es perpetua en l'ensenyança de la referida Escola i honora ben cert el professorat que la regeix.

Tots els alumnes que prengueren part en el concert d'enguany es mostraren en condicions igualment estimables. La deguda preparació de les obres els dona a tots la seguretat indispensable per a reeixir en llur interpretació i transmetre a l'auditori l'expressió justa de l'obra interpretada. És natural també que els diversos tempera-ments es manifestin amb un sentit més o menys ponderat de la composició traduïda. Això fa més atractiva l'audició del concert, i en considerar els mèrits variats dels novells pianistes es justifica l'elogi que unànimement els és retut. Així si en l'ex-pressió més vehement i aprofundida pogueren distingir-se els alumnes Camila Pla, Montserrat Salvat, Dolors d'Encio i Artur Sarró, la delicadesa finament cisellada de llur joc respectiu fou remarcada justament en les alumnes Mercè Baumann, Mont-serrat Elias, Mercè Llinàs del Torrent i Isabel de Gispert. Com execució equilibrada, ben sentida i exquisidament polida havem d'assenyalar també, en igual valor, el tre-ball esmerçat per la senyoreta Núria Serra en la cabal interpretació de les *Bagatelles*, op. 119, de Beethoven. Aquesta bella producció pianística, precursora, podríem dir, dels *Carnavals* i *Humoresques* de Schumann, és d'un gran encís, i la seva riquesa de ritmes i de sentiments contrastats assolí, en el concert que comentem, tot el relleu desitjat.

Diguem, per fi, que la primera part del concert, com és costum en les manifes-tacions de l'Escola Vidiella a final de curs, fou reservada als petits alumnes, tot just iniciats a l'art del piano. Causa sempre aquesta part la més agradable sorpresa. Els petits s'hi manifesten amb una tal serietat i aplom que llurs interpretacions semblen filles d'una ja llarga experiència. Enguany, després dels nens Ricard Llorens i Jo-sep M.ª Borràs, tocaren les nenes Montserrat Pinós, Montserrat Esplugas, Anna Lo-verdos i Carme Borràs i tots ells foren acollits amb aplaudiments merescuts i ben encoratjadors. Qui sap si el dia de demà no haurà rebut algun d'aquests noms la con-sagració popular?

SALA MOZART: CONCERTS DIVERSOS. — L'activitat d'aquesta sala de concerts durant el curs passat ha estat ben pròdiga, ja que un gran nombre de concertistes, coneguts els uns i novells els altres, han alternat continuament, trobant allí l'acollim-ent favorable per a la fàcil expansió de llurs mèrits respectius.

Dos guitarristes ben notables, que a la mateixa Sala havíem ja aplaudit en al-tres ocasions, s'han manifestat de nou: Sainz de la Maza i Francesc Alfonso. El primer, en dos recitals ben interessants per les novetats que oferien, fou escoltat amb plena delectança. Algunes primeres audicions de Turina, Salazar, Moreno-Torroba, Ponce (cançons mexicanes), Aguirre i Sainz de la Maza, merescueren el més franc acolliment. N'Alfonso fou admirat novament per la intensitat d'expressió que comu-

nica a les obres del seu repertori. Sors i Tàrraga, així com Pujol i Moreno-Torroba, pel que es refereix a les composicions originals, aconseguiren versions plenes d'encís, i en les transcripcions de Bach, Schumann i Malats, el guitarrista Alfonso es mostrà, com executant, a un nivell no menys envejable.

Han estat allí mateix ben acollides les sessions donades per l'Associació Filharmònica de Mandolinistes que dirigeix el senyor Fèlix de Santos. L'orquestra d'instruments de pua, dintre el seu repertori eclèctic, es fa escoltar amb gran simpatia per la perseverança i l'amor que els seus executants hi dediquen. La tasca encomanada als solistes de la mateixa entitat ha merescut sempre, de part dels socis que assisteixen a les referides sessions, encoratjadors i ben justos aplaudiments.

Pel que es refereix als solistes vocals, ultra els coneguts cantants Rosina Tasso, Màxim de Rysikoff i Pepeta Paulet, aollits amb l'èxit més satisfactori, s'han presentat darrerament alguns joves artistes amb aptituds més o menys esperançadores, però tots ells plens d'ardidesa. Recordem, entre altres, la sopran Concepció Oliver i el tenor Joan Segalà, poc estilitzats encara en la branca "liederista"; i els deixebles de la senyoreta Callao, que es mostraren en condicions força avantatjoses, senyorettes Hurtado i Moré i senyors Capdevila i Carasusan. D'una manera particular cal assenyalar l'èxit que obtingué en aquest darrer concert la senyoreta Rosa Moré. La seva veu potent i extensa, àgil i bellament timbrada, la seva expressió vehement, molt ardorosa, causaren un efecte immillorable en les àries de Weber, Mozart i Verdi que la joveneta artista interpretà. Junt amb la seva professora, l'excel·lent contralt Concepció Callao, la senyoreta Moré es veié llargament ovacionada.

Procedents del Conservatori de l'Ateneu Igualadí i deixebles del mestre Manuel Borgunyó, s'han donat a conèixer a l'esmentada sala les pianistes Delfina i Concepció Abadal Bedós, que interpretaren un programa força interessant, comprenent obres diverses de Bach, Chopin, Saint-Saëns, Debussy, Albéniz, Granados i Falla. Dotades d'un fort temperament musical, aquestes dues pianistes han fet un treball persistent de depuració que els permet executar amb una facilitat i puresa rares. La nena Concepció ajunta als mèrits expressats una gràcia i una sobrietat que fa més encisera encara la seva polida execució. La seva germana Delfina, posseïdora d'una tècnica més completa, dóna la impressió d'una concertista entenimentada, conscient ja de la seva responsabilitat davant del públic. Com ja es suposa, per ço que deixem expressat, les germanes Abadal foren constantment aplaudides per l'auditori escollit que ben agradat va escoltar-les.

Un acolliment no menys falaguer havien obtingut abans els artistes Manuel Gómez, violinista, i Maria A. Fonolleda, pianista, en el concert efectuat el 27 d'abril. Entre altres produccions meritoses, figurava en el programa la formosa *Sonata* de C. Franck, que assolí una execució entenimentada i força expressiva, mereixedora ben cert dels aplaudiments amb què foren festejats els expressats concertistes.

Com de costum, en terminar el curs escolar, han donat proves de llurs avenços, allí mateix, els deixebles d'acreditades acadèmies i d'alguns mestres particulars. Hi ha hagut aplaudiments per a tots els executants, i per als professors les enhorabones de consuetud. Recordem entre les audicions més afavorides, la que donaren els deixebles del mestre Ricard Vives, i també les de l'Acadèmia Ainaud i l'Institut Ardèvol.

El director de l'Acadèmia Ainaud ens invità encara a una conferència dedicada

al Mètode Gedalge, ensenyament de solfeig aplicat en la pròpia acadèmia que ve donant resultats ben estimables.

Per fi, el diumenge, 22 de juliol, la notable cantatriu Pepeta Paulet va donar a la Sala Mozart un recital de cançons que foren acompanyades al piano pel mestre C. Lozano. Dedicada la primera part als autors forasters i la segona als músics ibèrics Granados, Falla i Turina, la senyora Paulet reservà la part final del programa als compositors catalans J. Marimon, A. Mestres, N. Freixas, J. Romeu i C. Lozano, autors, respectivament, de les cançons *Cirerer florit*, *Tot bressant*, *La rondallera*, *Marina* i *Amor perdut*, que l'esmentada cantatriu interpretà per primera vegada.

El públic, que era molt nombrós i escollit, féu palesa demostració a l'artista de com li agradava la delicadesa del seu treball, i així mateix ho testimoniaren els autors d'algunes d'aquelles cançons interpretades.

SALA PARÉS: AUDICIONS EXPLICADES B. SELVA - J. MASSIÀ. — Les darreres sessions dedicades als vells mestres italians, als clavecinistes francesos i als millors autors romàntics i moderns, despertaren, com les anteriors, el més viu interès. Els intel·ligents artistes que amb un amor tan gran les han dut a terme han merescut l'elogi i l'agraïment de tots els auditors, puix els han permès fruit d'un art tan excel·lent. Cal repetir-ho, les execucions de Blanca Selva i de Joan Massià són per llur puresa i per llurs qualitats expressives una cosa ideal; no és possible exigir una major ni més absoluta perfecció. La mestria dels dos artistes insuperables s'ha manifestat, com sempre, dintre la més gran esplendor.

Insistim, encara, en la importància que tenen els breus estudis que Blanca Selva ha llegit en aquestes sessions i amb els quals explica i comenta, generalment, les produccions que executa. Com exemple, volem copiar el que digué en una de les sessions a propòsit de Scarlatti:

"Malgrat tots els excessos de discordància de la música actual — digué, doncs, entre altres coses, Blanca Selva — quina perenne modernitat té i tindrà sempre aquesta arvida ressonància escrita per Scarlatti!

"Pren tot el seu valor del contrast que presenten les dissonàncies amb les harmonies consonants que les envolten, i vénen aquí perquè "signifiquen" veritablement una cosa que demana sentir la sobreposició d'harmonies complexes... L'leis fonamentals que ignoren o obliden massa sovint els explotadors de les fàcils i lletges dissonàncies, qualificats per ells mateixos de moderns, amb la pretensió que fins ells la música encara no havia nascut damunt la terra!...

"Scarlatti, victoriós, sembla riure's per endavant de tan ridícules pretensions. I ell, veritablement dotat de geni musical, no s'infeuda a cap sistema preestablert. Quan les dissonàncies seves han fet el llur bon efecte, de pressa cuita a tornar vers les consonàncies que podran traduir la claror de la seva alegria."

I amb un criteri igualment just hem sentit expressar-se la senyora Selva en estudiar i analitzar les obres més importants i característiques dels seus programes.

Per al quart cicle de sessions musicals que tindrà lloc durant el curs 1928-29, aquests dos excepcionals i pulcres artistes preparen una sèrie d'audicions explicades d'obres per a piano i per a violí de compositors germànics (antics i romàntics) i de compositors ibèrics contemporanis, especialment autors catalans, amb notables interessants primeres audicions.

CÍRCOL ARTÍSTIC: CONFERÈNCIA DE P. G. BOURGOIN.— El reputat compositor francès M. Pierre G. Bourgoïn, que a darreries de maig fou hoste nostre, donà al Círcol Artístic, en lloc de l'Ateneu Barcelonès on havia estat anunciada, una conferència plena d'interès pel tema tractat, que era: "L'esperit de la música francesa".

El conferenciant fou presentat per un dels nostres intel·lectuals més representatius, Joan Estelrich.

El director de la Fundació Bernat Metge digué de M. Pierre G. Bourgoïn que és marsellès, un dels primers crítics musicals de França, un gran músic i un coneixedor de la nostra música. M. Bourgoïn a donat a conèixer a molts dels nostres músics joves des de les pàgines de la *Revue Musicale*, on col·labora.

Féu remarcar que M. Pierre G. Bourgoïn té 23 anys, i a continuació estudià les seves moderníssimes teories sobre l'art musical.

En acabar el seu discurs de presentació, Joan Estelrich va escoltar molts aplaudiments.

A continuació prengué la paraula M. Pierre G. Bourgoïn. Començà afirmant que Wagner emmetzinà la música francesa. Després féu una completa definició de la música del seu país. Digué que és freqüent escoltar l'afirmació que la música francesa no és sentimental. De vegades no és altra cosa que quelcom sense cap sabor. La música francesa és música de sentiment, que no té res a veure amb la música sentimental.

Els músics francesos, continuà M. Bourgoïn, no són partidaris dels crítics. I això no vol dir que la nostra música sigui inhumana. Ja és sabut que moltes vegades és més profund aquell dolor que no s'exterioritza.

També és sabut que els sentiments no canvien; però poden variar les formes d'exterioritzar-los.

Remarcà M. Bourgoïn que la música francesa ha estat sempre aristocràtica: que ells, els músics francesos, han volgut sempre assolir la màxima simplicitat. I simplicitat vol dir claredat. Nosaltres cerquem arribar per igual a la intel·ligència i al cor.

A continuació M. Pierre G. Bourgoïn interpretà al piano composicions de Fauré, Erik Satie, Dàrius Milhaud, Georges Auric i Henri Sauguet.

En acabar la seva importantíssima i valenta dissertació, M. Pierre G. Bourgoïn fou molt aplaudit i felicitat.

COLISEU POMPEIA: CONFERÈNCIA DEL DR. MONTOLIU.— El passat mes de juny va celebrar-se al Coliseu Pompeia la tercera de les sessions d'història del teatre, organitzades per la Diputació.

El Dr. Montoliu dissertà sobre el tema "Poesia trobadoresca i les "Càntigas" d'Alfons el Savi". Van haver-hi il·lustracions teatrals, sota la direcció d'Adrià Gual, amb decorat executat expressament per Salvador Alarma. Tots aconseguiren aplaudiments, com també el mestre Pujol, per les harmonitzacions de la part musical.

IGUALADA

Es celebraren amb gran brillantor els exàmens del Conservatori de l'Ateneu Igualadí. Formaren el jurat els distingits mestres Mossèn Josep Muset Ferrer i Joaquim

Pecanins, ocupant també un lloc en el Jurat l'organista igualadí recentment arribat de París En Francesc Riba.

A la nit, després d'efectuat un petit concert, tingué lloc la repartició de notes als alumnes, cloent l'acte el mestre Mossèn Muset, que presidia, amb un bellíssim parlament recomanant als alumnes que persistissin en la profitosa tasca empresa, que estimessin a llur mestre al qual deuen el que saben i manifestà la gratíssima sorpresa que havia tingut en constatar el progrés material i espiritual d'Igualada, la seva ciutat nadiua.

Foren nombrosos els alumnes que obtingueren brillants notes i malgrat haver estat sempre costum d'aquest Conservatori no atorgar notes honorífiques extraordinàries, el Jurat cregué oportú atorgar "Menció Honorífica" a les Srtes. Joana Martí i Agustina Torres. — J. T.

MATARÓ

Amb motiu de complir-se el primer aniversari de la inauguració de l'orgue de l'església de Santa Maria, construït per la casa Estadella, l'Acadèmia Musical Mariana va fer celebrar el 25 de juliol a l'esmentada Basílica mataronina un recital encomanat a l'excehent organista Vicens M.ª de Gibert. Aquest desgranà, amb un art dels més depurats, un programa prou atractiu i valuós per a merèixer l'aplaudiment general. Després del *Concerto en sol menor* de Haendel, seguit del magnífic coral *Valet will ich geben* (Jo et donaré comiat) de Bach, el mestre Gibert ens delità amb el preciós *Preludi i fuga en sol major* de Mendelssohn. També fruïrem de la composició del propi concertista *Sol solet*, glosa sobre un cant de mainada, i de la popular *Gavota* del P. Martí, ambdues obres registrades amb gran encert; així com la transcripció deguda a A. E. Hull de la brillant pàgina de Mussorgsky *Processó passant sota la porta dels Bohatys a Kiew*, que s'adiu perfectament a l'orgue per la seva aparatositat suggestiva plena de caràcter, de color i de ritme. Dues pàgines de Franck i de Widor, sòlidament construïdes, completaren el programa del recital, finit el qual les veus dels cantaires de l'esmentada Acadèmia Mariana s'uniren amb l'orgue per a l'execució de l'Àl·luia del *Messies* de Haendel, que deixà plenament agraït tot l'auditori i permeté constatar de nou les excehències de l'instrument.

Els organitzadors de tan bella festa, el mestre Gibert, d'una manera principal, i els choristes marians, amatents sempre a la major esplendor del culte, reberen dels presents moltes enhorabones.

La ciutat de Mataró ha dedicat, el dia 29 de juliol, un nou homenatge a Clavé — volem recordar que en igual data de 1911 fou inaugurat a la mateixa ciutat de la costa un modest monument al gloriós músic-poeta, fundador de les societats corals a Catalunya. L'homenatge d'enguany ha consistit a signar, en un dels carrers de Mataró, el nom del popular compositor. Al tal acte foren convidats totes les societats corals catalanes i cal dir amb elogi que alguns centenars de choristes de la comarca hi feren acte de presència, prestant a la festa gran animació. Després d'haver-se descobert la làpida a Clavé, es verificà al Parc Municipal un variat concert en el qual, ultra els chors de Clavé, prengueren part la Banda Municipal de Mataró i la còbra Els Montgrins. També el grup folklòric Barcino es manifestà en els seus po-

pulars ballets. Al final del concert les autoritats imposaren la medalla commemorativa a totes les senyeres.

REUS

L'obra de l'Associació de Concerts

Amb motiu de les festes de Sant Pere, el diari *Reus* ha publicat un número extraordinari on es consignen els fets artístics més meritoris de la ciutat. Ens plau recollir de la secció filharmònica les següents dades referents a l'Associació de Concerts que ha tancat el seu setè curs amb dues magnífiques sessions a càrrec de la prestigiosa "Orquesta Sinfónica de Madrid", dirigida pel mestre Fernández Arbós.

Constituïda l'entitat en novembre de 1921, ha portat una vida d'ascendent prosperitat. En l'actualitat la integren 415 socis.

Econòmicament és un model de fermesa i pulcritud, en bona part degut al zel i entusiasme amb què des de la fundació hi porta la comptabilitat l'insuperable tresorer senyor M. Grases.

Remarquem que l'Associació de Concerts té establert l'intercanvi amb les Filharmòniques de Burgos, La Corunya i Tarragona, Associacions de Música "da camera", Íntima de Concerts i Amics de la Música de Barcelona, i amb les seves germanes integrants de la Lliga d'Associacions de Música de Catalunya existents a Sabadell, Girona, Vich, Mataró, Tortosa, Figueres, Valls, Olot, Sant Feliu de Guíxols i Vilafranca del Penedès.

En els LXIII concerts celebrats en VII cursos, s'han executat 483 obres diverses, més 65 repeticions, en total, doncs, 548 execucions corresponents a les més variades escoles i als compositors més reputats de casa nostra i de l'estranger. Vegi's la preferència que els músics catalans han assolit en aquests concerts:

Albéniz, 19 obres amb 7 repeticions; Albéniz-Arbós, 3; Albéniz-Lamote, 1; Borràs de Palau, 1; Buxó, 1; Cassadó, 1; Garreta, 18; Gerhard, 1; Gols, 2; Granados, 9; Lambert, 2; J. Lamote de Grignon, 7; Ricard Lamote de Grignon, 2-1; Lozano, 2; Llobet, 2; Llongueres, 1; Manén, 3; Millet, 1; Morera, 3; Nicolau, 1; Obradors, 1; Pahissa, 1; Perelló, 1; Piqué, 1; F. Pujol, 3; J. Pujol, 1; Serra, 2; Sors, 3; Sors-Llobet, 1; Tàrraga, 1; Toldrà, 5; Vives, 2. I encara caldria afegir a la llista les transcripcions de sis obres clàssiques per a violí fetes per En Joan Manén.

Han actuat en aquests concerts els artistes catalans que seguidament s'anomenen:

Cantaires: C. Badia d'Agustí, M. Plantada (3 concerts), E. Vendrell.

Pianistes: Blanca Selva (3 recitals).

Guitarrista: M. Llobet.

Violinistes: A. Brossa, F. Costa (2 recitals), J. Manén (2 recitals).

Violoncellistes: P. Casals, G. Cassadó, B. Gàlvez, A. Sala (2 recitals).

Pianistes (acompanyants): T. Buxó, R. Brossa, J. Caminals, F. Figueras, J. Lamote de Grignon, A. Matas, B. Net, J. Obradors, J. Roma, D. Solà, A. Vilalta, R. Vives.

Conjunts instrumentals: Trio Barcelona (2 sessions); Trio Pichot-Bonaterra; Sextet Granados; Orquestra "da camera", dirigida per B. Gàlvez; Orquestra de l'Associació Íntima de Concerts, dirigida pel mestre Ainaud; Cobla Barcelona; Banda

Municipal de Barcelona, dirigida pel mestre Lamote de Grignon; Orquestra Pau Casals, dirigida per l'eximi violoncellista.

No cal dir que els artistes estrangers han estat triats sempre amb bon encert, com ho testifiquen els noms prestigiosos dels pianistes Bauer, Borowsky, Caffaret, Cortot, Risler, Rubinstein i Sauer; de la clavicembalista Wanda Landowska; del violoncellista Hekking; del Trio Casadesús; dels Quartets de Budapest, Calvet, London String, Redélé, Wendling, Zika de Praga i Zimmer; del Quintet Instrumental de París, i de la Orquestra Sinfónica de Madrid, ja esmentada.

L'autor d'aquest artístic inventari acaba remarcant el fet de la religiosa atenció amb què l'auditori escolta en les sessions de l'Associació de Concerts de Reus, la qual cosa revela la plasmació ja d'un alt grau de cultura filharmònica que fa força honor al nom d'aquella ciutat.

SALIENT

L'Orfeó de Sans efectuà el 24 de juny una excursió col·lectiva a Sallent, la vila incomparablement feinejadora i riallera de l'Alt Llobregat. En tal avinentesa es va celebrar una gran diada de germanor amb l'Orfeó Sallentí.

En el viatge d'anada, l'Orfeó de Sans fou objecte d'inequívokes proves de simpatia. A Castellbell, tot l'Orfeó La Formiga, amb el mestre Gibert-Camins i directius, sortiren a l'estació i feren ofrena d'un bell ram de flors al mestre Pérez Moya. Aquesta prova de germanor d'aquest Orfeó, tan humil com notable, fou apreciada en tota la seva integritat.

A Sallent, l'Orfeó de Sans fou rebut per una gernació que omplia materialment tota l'andana del baixador dels Ferrocarrils Catalans. Amb no sense dificultat, s'uniren a l'Orfeó Sallentí per a organitzar la comitiva. Els mestres Pérez Moya i Potellas s'abraçaren.

Assistiren a una missa resada, en la qual els dos orfeons, amb acompanyament d'orgue pel mestre Pérez Moya i dirigits pel mestre Potellas, interpretaren cançons litúrgiques i piadoses. Després saludaren el poble des de la plaça de Clavé, davant mateix de l'estatge de l'Orfeó de Sallent, junt amb el qual cantaren *El cant de la Senyera* i *L'hereu Riera*.

A les quatre de la tarda se celebrà un concert al saló del Cinema Modern, que es va veure ple de gom a gom.

La primera part del programa va anar tota a càrrec de l'Orfeó de Sans, que va obtenir un grandió exit, com així es demostrà amb les fermes ovacions que seguiren a cada cançó.

L'Orfeó de Sans aconseguí efectes meravellosos de matisació. El conjunt va conservar sempre tot l'equilibri amb efectes d'una emotivitat profunda. Hagué de repetir bona part del programa. Els solos de les senyoretes Santromà, Muià i Tiell, i dels senyors Amenós i Batlle i del noi Tiell, foren dits amb gran expressió.

La segona part del programa la van cantar els dos orfeons conjuntament, reunits 350 cantaires, dirigits alternadament pels mestres Pérez Moya i Potelles. La uniformitat del ritme fou ben complet, donant una prova de perfecta disciplina.

També foren rebudes les execucions amb fermes manifestacions d'entusiasme, i igualment s'hagué de repetir bona part del programa.

Després d'una estada agradabilíssima i que haurà deixat un record inextingible a tots, l'Orfeó de Sans prengué comiat de Sallent i del seu Orfeó, i fou acompanyat a l'estació per una gran gentada que va voler demostrar fins al darrer moment la simpatia als seus hostes sansencs.

Així ha estat descrita, acompanyada d'altres comentaris, la darrera visita de l'Orfeó de Sans a la vila de Sallent, pel senyor J. C. S., corresponsal de *La Veu de Catalunya*.

VICH

Concert per l'Orfeó Vigatà amb la cooperació del tenor Emili Vendrell

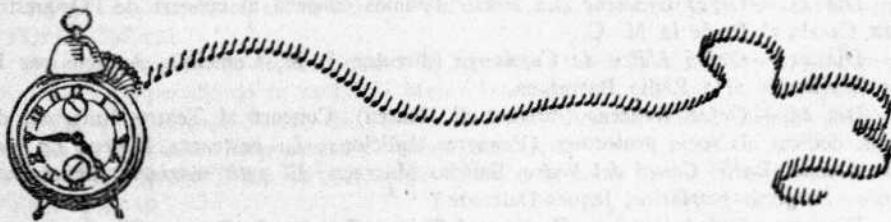
En el saló-teatre del Casal Catòlic, amb motiu de la festa major, tingué lloc aquest interessant concert de l'Orfeó Vigatà, dirigit pel seu mestre Mossèn Miquel Rovira, i de N'Emili Vendrell. En la primera part l'Orfeó interpretà diverses cançons populars i originals amb la competència de sempre, havent-se de bisar a precs de la gentada que emplenava el local, *El caçador i la pastoreta*, de Botey; *La cançó de l'espadar*, de Samper, i *El fill de D. Gallardó*, de Sancho Marraco.

A la segona i tercera part del programa, En Vendrell ens féu gustar les delícies del seu art amb composicions de diversos autors, havent de fer especial esment de les dues estrenes del nostre compatrici i jove mestre Rafael Subirachs, el qual l'acompanyà al piano. Ambdues obres, *Posta* i *Ara que et sento cantar*, són tan ben sentides i tractades que poden posar-se al costat de les obres mestres del nostre cançoner. Triomfà plenament com acompanyant al piano i com a compositor. Des d'aquestes planes li enviem la nostra felicitació i el nostre encoratjament. Molt esperem d'ell; joves com En Subirachs honoren la nostra ciutat i les entitats que el tenen.

El públic sortí plenament satisfet de la vetllada que ens proporcionà el nostre gloriós Orfeó.

El diumenge següent tingué lloc el segon concert amb la cooperació de la secció de nenes de l'Orfeó, que interpretaren cançons i jocs d'infants, dirigides per la professora senyoreta Pilar Bach. Les petites artistes entusiasmaron com sempre.

La nostra felicitació ben efusiva a tots. — Z.

Vida musical dels Orfeons de Catalunya

Concerts i festes d'art celebrades el mes de maig

Dia 6. — ORFEÓ CATALÀ. Concert a l'Asil de Sant Joan de Déu.

Orfeó Núria (director C. Lozano). Concert amb la cooperació de la *Schola Orpheonica* (director J. Aliet) i la cantatriu Rita Esteve.

Orfeó Atlàntida (director N. Soler). Concert al seu estatge social amb motiu de la visita que rebé del cor *La Violeta de Clavé* (director P. Jordà), cooperant els dos cors a la festa, junt amb la secció d'infants (ballets i cançons amb gestos) sota la direcció de Na Carme Pérez.

Orfeó Gracienc. Sessió de Rítmica i Plàstica per la secció de nois i noies que dirigeix la professora I. Attenelle de Giménez.

Dia 13. — *Orfeó de Cegues de l'Empar de Santa Llúcia* (director I. Barbarà). Concert a la Casa de Caritat amb la cooperació de la cantatriu C. Badia d'Agustí.

Dia 17. — *Orfeó Gracienc*. Recital d'arpa per Na Rosa Balcells.

Orfeó Escola Choral Martinenca (director E. Bosser). Concert amb la cooperació dels solistes A. Fornells (cant), M. Montroig (piano) i J. Sabater (cant).

Dia 17. — *Orfeó de Sans* (director A. Pérez Moya). Concert al Centre Catòlic de Sans.

Dia 19. — *Orfeó Gracienc* (director J. Balcells). Cooperà al concert de l'Orquestra Pau Casals al Palau de la Música Catalana. (Primera audició de la *Missa en mi bemoll* de Schubert).

Orfeó Barcelonès (director J. Altisent). Concert a l'Ateneu Empordanès amb la col·laboració de la cantatriu senyoreta Gallart i del pianista senyor Molins. (Estrena del cor a sis veus mixtes *Cançó del despitat*, del mestre Altisent).

Dia 23. — *Orfeó Gracienc*. La secció d'homes cooperà al concert de l'Orquestra Pau Casals al P. de la M. C.

Dia 24. — *Orfeó L'Eco de Catalunya* (director J. M. Comella). Audició per la secció d'homes a la Ràdio Barcelona.

Dia 25. — *Orfeó Reusenc* (director E. Mateu). Concert al Teatre Bartrina, de Reus, dedicat als socis protectors. (Primeres audicions: *La pastoreta*, Mateu; *La masia catalana*, Baró; *Cançó del lladre*, Sancho Marraco; *El petit mariner*, Jaques-Dalcroze; *Pregària patriòtica*, Jaques-Dalcroze.)

Dia 27. — *Orfeó Reusenc*. Concert al Teatre Foment de Borges Blanques.

Orfeó Muntanyenc, de Sant Quirze de Besora. Excursió i cantades a Sant Boi de Lluçanès

Orfeó Capsanenc (director Abdó Barceló). Concert a la Unió Social, de Flix, amb la cooperació de l'Esbart de Dansaires de la mateixa entitat.

Dia 29. — *Orfeó Gracienc*. Cooperà al concert de l'Orquestra Pau Casals al Palau de la Música Catalana.

Orfeó Nova Solsona. Concert dedicat a Monsenyor F. Tedeschini, Nunci de S. S.

Orfeó de Sabadell (director J. Planas). Concert al Teatre dels Camps, de Sabadell.

Orfeó Cossetània, de Vilanova i Geltrú (director M. Bosser). Concert al Foment del Ball Popular.

Concerts i festes d'art celebrades el mes de juny

Dia 6. — *Orfeó Gracienc*. Celebrà en el seu estatge la Festa de la Sardana, desgranant un bonic programa amb la col·laboració de les cobles "Els Montgrins" i "Barcelona". S'estrenaren xamoses sardanes de Fàbregas, Serrat, J. M. Soler, Baró, Blanch, Casademont i Grivé.

Chor d'homes *La Floresta* (director C. Casademont). Audició a la Ràdio Barcelona.

Dia 7. — *Orfeó Granollerí* (director Marian Bataller). Concert al jardí de la Societat.

Orfeó Garriguenc (director J. Aymerich). Vetllada artística al Teatre de l'Alhambra, de La Garriga.

Dia 10. — *Orfeó Atlàntida*. Concert al Coliseum amb la col·laboració de la cobla Barcelona. Estrenà una delicada composició del senyor Bort-Barbosa, sobre la poesia de Maragall *L'ànima de les flors*, que rebé un bon acolliment.

Orfeó Tarragoní (director J. Gols). Excursió artística al castell d'Escornalbou Missa, audició de cançons i sardanes.

Orfeó del Centre "L'Avenç", d'Esplugues de Llobregat (director Joan Tomàs). Concert al Centre esmentat amb la cooperació de la contralt C. Callao i la pianista R. Altaba.

Orfeó Alforrenc (director Artur Serra). Concert al Teatre Principal de Valls.

Dia 11. — ORFEÓ CATALÀ. Concert al Palau de la Música Catalana (*Missa solemnis* de Beethoven).

Orfeó Granollerí. Audició de cançons a la Ràdio Barcelona.

Dia 13. — ORFEÓ CATALÀ. Concert dedicat a l'Associació de Música "da Camera" (*Missa solemnis* de Beethoven).

Dia 17. — ORFEÓ CATALÀ. Concert al Palau de la Música Catalana (darrera audició de la *Missa solemnis* de Beethoven).

Orfeó de Sans. Excursió artística a Sallent. Missa i concert amb la col·laboració de l'Orfeó Sallentí.

Schola Cantorum de Rubí. Concert al Patronat Obrer de Sant Josep, de Castellar, amb la cooperació de la cantatriu Mercè Plantada i la pianista Josefina Serra.

Orfeó del Patronat Social, de Vilassar de Mar (director Jaume Pujol). Audició de la *Missa brevis* de Palestrina a l'església parroquial.

Dia 23. — *Orfeó L'Eco de Catalunya*. Concert al camp de la "Unió Esportiva" de Sant Andreu.

Dia 24. — ORFEÓ CATALÀ. Excursió artística a Girona.

Orfeó Lloretenc, de Lloret de Mar (director J. Munné). Festa popular amb motiu de celebrar-se la benedicció de la seva senyera.

Dia 29. — *Orfeó de Sans*. Prestà el seu desinteressat concurs durant la festa de la guardiola celebrada a benefici del Pavelló de cancerosos a l'Hospital de Sant Pau.

Concerts i festes d'art celebrades el mes de juliol

Dia 1. — *ORFEÓ CATALÀ*. Excursió artística a Sant Feliu de Guíxols.

Orfeó Reusenc. Celebrà la Festa dels Infants al Teatre Bartrina.

Orfeó Schola Cantorum de Gràcia. Audició de cançons amb gestos a l'estatge social, per la secció d'infants dirigida per la professora N'Eulàlia Torres.

Dia 6. — *Orfeó Tarragoní*. Concert al Saló Modern, dedicat als socis protectors. Primeres audicions: *Cançó de la Moreneta*, de Nicolau; *L'home d'aigua*, de Schumann; fragments de l'oratori *El Messies*, de Haendel; *Obriu-vos bé. Ell és l'anyell, Alleluia, Digne és l'anyell, Amen* (fuga final).

Dia 7. — *Orfeó Granollerí*. Concert al Teatre Principal de Tarragona amb la cooperació de l'*Orfeó Tarragoní*.

Escola Choral Polifònica (director Llorenç Carbonell). Concert al Centre Moral del Poble Nou amb la cooperació del tenor E. Vendrell.

Dia 8. — *Orfeó Montblanquí* (director Josep Vendrell). Concert al Teatre Bartrina, de Reus. Primeres audicions: *La visió de la ginesta* (sardana), Català; *Isabel i La pastora* (populars), Maseras.

Orfeó de Sabadell. Concert al Teatre Principal, de Sabadell, amb la cooperació del tenor Emili Vendrell.

Orfeó Sallentí (director Mn. Josep Potellas). Audició de la *Missa del Roser*, de Mn. Romeu, a l'església parroquial de Sallent amb motiu de celebrar-se la Festa de Previsió Social.

Escola Choral, de Terrassa (director J. Tomàs). Conferència del mestre Millet sobre el tema *De la cançó popular catalana*. Il·lustracions musicals per l'Escola Choral i la sopran Andreua Fornells.

Orfeó de Tremp (director Francesc Folguera). Excursió a la Seu d'Urgell. Concerts al teatre de la Societat Choral Unió Urgellenca.

Orfeó L'Eco de Catalunya. Prengué part a la Festa de la Sardana (any VI) del Foment Sardanístic Andreuenc celebrat al bosc de les alzines de la Torre del Baró (Montcada).

Dia 11. — *Orfeó Barcelonès* (director J. Altisent). Audició de cançons a la Ràdio Barcelona.

Dia 15. — *Orfeó Capella Selvatana* (director F. Cogul). Concert al teatre de La Defensa Agrària, de Selva del Camp, amb la cooperació del tenor E. Vendrell.

Orfeó Rossinyolenc, de Salt (director Bover). Missa i concert popular amb motiu de la benedicció d'automòbils.

Orfeó Unió Sitgetana. Concert a l'Ateneu de Tarragona.

Dia 21. — *Orfeó Schola Cantorum* (director I. Molas). Concert amb motiu d'inaugurar el nou estatge social amb la cooperació de la cobla Cathalonia.

Orfeó Popular Olotí (director Mn. Farró). Prengué part en la vetllada literàrio-musical per a celebrar el IV Centenari de la institució de framenors caputxins a Olot l'any 1528.

Dia 27. — *Schola Orpheonica* (director J. Alíer). Audició de cançons a la Ràdio Barcelona.

Associacions de Música de Catalunya

Concerts d'abril

Durant el mes d'abril passat el Quintet Instrumental de París ha tocat en les Associacions de Música de Girona, Figueres, Sant Feliu de Guíxols, Tàrrrega, Mataró, Valls, Sabadell i Vich.

La violinista hongaresa Jelly d'Aranyi ha donat un recital a la Filharmònica de Tarragona.

Els celebrats concertistes Blanca Selva i Joan Massià dedicaren una sessió de piano i violí a l'Associació de Girona.

A la de Sabadell s'hi donà també una sessió pel Sextet Padró.

Concerts de maig

El *Trio de Barcelona* ha estat durant el mes de maig en plena actuació. Ha tocat en les Associacions de Música de Vich, Sabadell, Reus, Vilafranca i Badalona i en les Associacions de Cultura Musical de Mahó i Palma de Mallorca. En els seus programes hi ha figurat sovint el *Trio en mi major* del jove compositor català Joaquim Serra, que fou premiat en el Concurs V (1926) de la Fundació Concepció Rabell i Cíbils.

A l'Associació de Mataró hi ha cantat Mercè Plantada, acompanyada pel pianista Vilalta.

A l'Associació de Figueres ha estat escoltat el baríton rus Màxim de Rysikoff.

A l'Associació de Palamós han trobat un bon acolliment les artistes C. Costa (pianista), Elvira Socías (violinista) i Trini Sierra (violoncellista) les quals constitueixen el *Trio Femení*.

El *Sextet Padró* ha actuat en les Associacions de Sant Feliu de Guíxols i de Reus.

A l'Associació de Girona, l'eminent pianista Ricard Vinyes va donar-hi un recital.

Als "Amics de la Música", la pianista Blanca Selva i el violinista Joan Massià ofrenaren un programa com de costum excellentment triat.

L'Obrera de Concerts ha pogut comptar amb el preciós concurs de l'*Orquestra Pau Casals* per a dos concerts.

Concerts de juny

L'*Orquestra Sinfónica de Madrid*, que dirigeix el mestre Fernández Arbós, ha fet una brillant campanya en les Associacions de Reus, Vich, Tàrrrega, Figueres, Terrassa, Valls i Tarragona.

En Ricard Vinyes ha trobat un excellent acolliment als Amics de la Música de Badalona i a la Filharmònica de Tarragona.

Màxim de Rysikoff, acompanyat del pianista Vilalta, ha cantat a les Associacions de Sant Feliu de Guíxols i Olot.

Ultra els concerts expressats, les Associacions de Barcelona (Música "da Camera", Amics de la Música i Obrera de Concerts) han celebrat nombroses sessions de les quals s'han donat ja les respectives informacions en les pàgines d'aquesta REVISTA.

Bibliografia

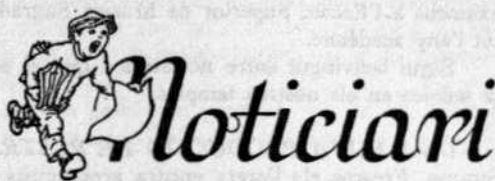
F. RIBA MARTÍ: *Prélude et Fugue sur l'antienne "Ecce Dominus"*. Fulletó musical de *La Petite Maîtrise*. — Editions de la Schola Cantorum, Paris.

En Riba Martí, el jove organista paisà nostre, qui l'any passat donà un interessant recital íntim d'orgue a la gran sala del nostre Palau de la Música Catalana, demostra amb aquest "Preludi i Fuga" ésser també un compositor de tècnica remarcable i d'un gust exquisit. Deixeble a Barcelona del nostre col·laborador el mestre Vicens Maria de Gibert, ha completat els seus estudis en la Schola Cantorum de París amb l'eminent Vincent d'Indy.

En Riba amb aquesta composició per a orgue mostra una escriptura elegant, seriosa i plena d'interès. El tema gregorià conserva el seu caràcter peculiar en mig d'un ambient d'una gran i escaient distinció. El contrapunt corre amb enginy mestrívol; el lliure moviment no destorba la claredat, ni la varietat distreu la unitat tan indispensable en aquella forma escolàstica.

De les dues parts de l'obra preferim el *Preludi* per ésser concebut i realitzat amb més espontaneïtat que la *Fuga*, per portar més frescor d'inspiració. En la *Fuga*, tot i observar-s'hi també el temperament delicat i el bon gust de l'autor, el resultat musical no és tan espontani, i per tant l'idea té menys relleu i menys eficàcia; l'estil resulta un poc conceptuós i per tant el tema no guanya prou en interès. Però això ve de la gran dificultat que hi ha a construir una fuga en què l'idea mani, o governi i domini aquesta forma transcendent, síntesi i compendi de tota altra forma de l'art de la música. Per això les poques fugues que avui s'escriuen fora de l'escola són en general tan poc interessants *emotivament*. Pel mateix cal dir que ja ha fet prou el mestre Riba servant en la fuga expressada la seva personal idiosincràsia tan pulcra i delicada.

Tenim entès que aquest jove compositor i organista té la intenció de quedar-se definitivament entre nosaltres i així treballar per l'art de la terra. Nosaltres augurem que el nostre ambient, musicalment jove i sempre prenys de prompts i belles possibilitats (encara que no es pugui comparar amb el dels grans centres artístics de l'estranger), refermerà i desenrotllarà les belles qualitats del nostre músic, en bé del seu esdevenidor i del de l'art de la nostra Catalunya. — Ll. M.

A la revista *Scherzando*, de Girona, el senyor Tharrats insisteix, en una de ses Fugues, en el seu judici poc favorable "sobre alguna de les cançons que desmilloren els programes del meritíssim ORFEO CATALÀ", i afegeix: "Quan aquesta falanx choral, que tan vivament estimem, abandoni la part trivial del seu repertori, aleshores haurà assolit la perfecció, que ja voreja en tots els seus caires." Malgrat aquesta insistència, hom veu clarament que el criteri del senyor Tharrats ha evolucionat; ara ja no parla de cançons pseudo-populars i el seu enuig es manifesta només contra ço que ell anomena "part trivial" del nostre repertori. Així, tot queda reduït a una qüestió d'apreciació respecte del major o menor interès que en el senyor Tharrats desvetllen algunes de les cançons que cantem; i com que cada u és ben lliure d'apreciar les coses segons el seu tarannà, nosaltres no hi tenim res a dir.

Voldriem, però, fer observar al senyor Tharrats que cal anar molt amb compte a no confondre la trivialitat amb la simplicitat, amb la gràcia ingènua i lleugera, amb la joia rústega, amb la manca de pretensions a una sublimitat contínua, per dir-ho més clar; voldriem que s'aturés un moment a reflexionar sobre què seria la nostra vida si tots els nostres actes, tot ço que ens volta, tot ço que s'ofereix a la nostra curiositat, tot, absolutament tot, àdhuc el repertori de l'ORFEO CATALÀ fossin coses sublimes i ens donguéssim ben bé compte de què ho són. Estem segurs que la capacitat humana d'avorriment seria tan insuficient, que esclataríem com una caldera, per excés de pressió.

Creiem que no cal insistir més sobre aquesta qüestió que el senyor Tharrats ha suscitat i amb la qual no ha fet més que mostrar-nos una sed inesgotable de perfecció que molt l'honora, però que no és possible de satisfer en aquest món. També l'honora molt la modèstia amb què es queixa del tractament de "senyor" que en nostra primera rèplica li donàvem; després de pensar-ho bé, ens ha semblat que devíem persistir en donar-li aquest tractament, essent preferible, a judici nostre, ferir la seva modèstia, a semblar mal educats.

"EL GIRAVOLT DE MAIG". — L'estrena d'*El giravolt de maig*, òpera còmica de Josep Carner, musicada per Eduard Toldrà, ha quedat assenyalada definitivament pel dissabte, dia 27 d'octubre, al Palau de la Música Catalana. El decorat i figurins, tal com fou oportunament anunciat, són de Xavier Nogués. L'organització va a càrrec dels Concerts Blaus.

L'anunci d'aquesta estrena sensacional ha despertat entre els nostres filharmònics la natural expectació.

DE RETORN. — És a Catalunya, procedent de Roma, mossèn Josep Vinyeta i Romeu, nebot de l'il·lustre organista de la Seu de Vich, després d'haver fet uns brillants

exàmens a l'Escola Superior de Música Sagrada de Roma, on cursà els estudis durant tot l'any acadèmic.

Sigui benvingut entre nosaltres i que el seu talent contribueixi a l'enaltiment de la música en els nostres temples.

UNA NOVA PRODUCCIÓ DE R. STRAUSS. — Infadigable, el mestre Ricard Strauss. Frescos els llores encara aconseguits amb l'estrena de *Helena d'Egipte*, que l'Òpera de Dresde oferí el dia 6 del passat juny, sembla que l'autor sempre victoriós al teatre i al concert, treballa ja en una nova producció lírica intitolada *Arabella*, el poema de la qual és del constant col·laborador de Strauss, Huc von Hoffmannsthal.

UN CONCURS TEMPTADOR. — Per a la inauguració del nou orgue de la Basilica de Sant Pere de Bolonya, l'Arquebisbe ha obert un concurs per a premiar amb 1.500 lires una composició escrita per a gran orgue.

EDUCACIÓ MUSICAL. — El doctor Carles W. Elliot, al qual deu l'Amèrica una gran part del desenrotllament de l'educació musical en els petits i els estudiants, ha constatat sovint que, lluny de perjudicar els altres estudis, el treball de la música és un excel·lent estimulant. Heus ací com el resumeix: "La música és el millor entrenament de l'esperit."

CONCURS EN HONOR DE SCHUBERT. — El concurs final de la Columbia Phonographie Company, en honor de Schubert, ha tingut per vencedor Kurt Atterberg, jove compositor suec, que ha guanyat el premi de 10.000 dòlars per la seva Simfonia *en do major*.

El jurat d'aquest concurs ha tingut d'examinar cinc centes composicions, provenint de vint-i-sis llocs diferents.

DE MADRID. — Una de les obres anunciades per a estrenar-se la vinent temporada del teatre Apolo és la sarsuela *Los flamencos*, llibre de Romero y Shaw, música d'Amadeu Vives.

— El premi Sarasate, de violí, ha estat concedit enguany al violinista Jaume Figuerola, deixeble del mestre Bordas, al Conservatori. Al referit concurs es presentaren no menys de cinquanta candidats.

ELS NOSTRES ARTISTES. — El violoncel·lista Gaspar Cassadó i el pianista valencià Josep Iturbi figuren entre els solistes contractats al Concertgebouw d'Amsterdam.

Mària Barrientos ha triomfat darrerament a París. La crítica musical ha dedicat grans elogis a l'exímia cantatriu, la qual no oblidà pas d'inscriure al seu programa cançons populars catalanes.

INCENDI DE LA SALA PLEYEL. — El dia 19 de juliol es declarà un formidable incendi, causant grans desperfectes, a la Sala Pleyel, de París, que s'havia inaugurat tot just fa un parell d'anys, i era una meravella per les seves condicions acústiques. Ultra els perjudicis materials, s'hagut de plànyer una víctima. Entre les

ruïnes fou trobat el cadàver del músic nord-americà Olivier Denton, nat a Hampstead l'any 1884 i molt conegut a Nova York. Es suposa que, no donant importància a l'incendi, aquest professor de piano, mentre els seus deixebles fugien, es dirigí tranquil·lament als lavabos, on la fumera l'asfixià.

Sembla que les destroces materials no són gaire considerables. El foc ha destruït les butaques, les pintures, els tapissos i els ornaments de la sala i l'aigua ha fet malbé alguns pianos.

La sala cremada era un dels llocs més freqüentats de París. S'hi havien celebrat les millors funcions de gala, els concerts de Strawinsky, i alguns dels nostres més celebrats artistes s'havien manifestat allí amb gran lluïment. N'Antoni Sala fou un dels primers que s'hi feren oïr i ara, darrerament, ben poc abans de cremar-se la sala, va triomfar-hi Maria Barrientos.

Es tracta de reconstruir de pressa la sala, si la solidesa de l'edifici ho permet, a fi que els concerts anunciats per a la tardor no sofreixin retard de cap mena.

CARRERA TRIOMFAL DE "LA PRINCESA MARGARIDA". — L'òpera estimable del mestre Pahissa *La Princesa Margarida*, que va estrenar-se l'hivern passat al Liceu, ha estat representada amb gran èxit a Lleida, a Borges Blanques, a Vich, a Mataró, a Olesa de Montserrat, a Sitges i altres llocs de Catalunya.

L'autor, que ha dirigit la major part d'aquestes representacions, ha estat objecte a tot arreu de grans manifestacions de simpatia i el públic, en tots els teatres, ha aplaudit, també, amb molt d'entusiasme l'espectacle.

Segons llegim, el mestre Pahissa rep continuament peticions per a representar la seva triomfant òpera a l'estranger. L'última que s'ha rebut ha estat la del gran teatre de l'òpera d'Hamburg, per a donar-la en la pròxima temporada d'hivern.

EL MESTRE MOSSEN POTELLAS, MALALT. — Fa un parell de setmanes que està malalt de gravetat el nostre estimat amic mossèn Josep Potellas, director de l'Orfeó Sallentí.

Gairebé totes les personalitats de la nostra vida musical, i altres, s'han interessat per l'estat de l'il·lustre malalt, així com també moltes agrupacions artístiques, l'ORFEO CATALÀ entre altres.

Les noves de darrera hora són ja un xic més esperançadores.

Desitgem vivament que l'il·lustre músic, qui en deu anys de vida activíssima ha portat l'Orfeó Sallentí a les més glorioses empreses i ha espiritualitzat notablement la seva vila, retrobi aviat la salut i pugui reintegrarse a les seves tasques artístiques culturals.

NOVA ENTITAT ARTISTICA. — Segons una nota que els interessats i organitzadors publiquen a la premsa, s'ha constituït a Madrid una anomenada Agrupació Espanyola de Belles Arts, que, segons els Estatuts, té per objecte fomentar la difusió de les Belles Arts Espanyoles a Europa i Amèrica, procurant celebrar fora d'Espanya exposicions, certàmens, edicions, etc., per la qual cosa es té una preparació anticipadament feta a l'estranger, perquè l'èxit sigui sobrepassat, tenint cura, d'una manera especial i immediata, de fomentar a Espanya el conreu de l'òpera espanyola, realitzant els treballs necessaris per a portar a cap temporades normals, que permetin seleccionar

un repertori que després l'Agrupació donarà a conèixer a les principals capitals del món.

Regirà l'Agrupació un Comitè executiu, compost d'un president, cinc vocals i un secretari, i per a aquests càrrecs estan designats, entre altres personalitats madrilenyes, el mestre Artur Saco del Valle i el distingit literat Rafael Marquina.

SARDANES A PARIS.—La societat avantguardista anomenada "Els amics del disc" ha presentat darrerament, per mitjà d'una conferència del seu president, M. Charles Wolff, una col·lecció de plaques de gramòfon, dels models més perfeccionats, en una sessió organitzada al "Studio 28". La concurrència tenia el dret d'exposar públicament la seva opinió, en un debat contradictori, després de cada audició.

Una de les tres parts del programa la componien un recull de sardanes executades per les millors cobles. Eren *Claror de lluna*, *Per tu ploro*, *A sol batent*, *La veu del poble*, *Visions*, *Toc d'oració*, *Flors del Canigó*, *La noia de l'Empordà*, *Guspires catalane*, *Pubilleta* i *La Santa Espina*.

Totes han estat repetides per majoria absoluta de vots.

UNA SALUTACIO DE R. STRAUSS.—Ens comuniquen que l'empresari del nostre Gran Teatre del Liceu, En Joan Mestres, ha assistit, a Viena, a la representació de la darrera obra de Ricard Strauss, *Helena d'Egipte*.

L'obra, segons ens informa el senyor Mestres, ha obtingut un gran èxit, si bé no entusiasta.

Ricard Strauss ha encarregat al senyor Mestre que transmeti al públic i a la Premsa de Barcelona una afectuosa salutació.

LA COLUMNA MORGADES EN L'ATRI DEL TEMPLE ROMÀ DE VICH.—Ha estat endreçada als catalans una crida amb l'objecte que sigui aviat un fet la construcció, ja en curs de realització, de la columnata de la *pronaos* de la Cella providencialment salvada i degudament restaurada, del Temple de l'Ausa Romana, un dels noms que per dret propi han de figurar en les columnes, és sens dubte el del Bisbe Dr. D. JOSEP MORGADES I GILI.

Amb la seva arribada a Vich, en 1881, coincidí el descobriment entre les vestiges i ruïnoses parets del Castell de Montcada, dels murs de la Cella d'un Temple Romà, que la Societat Arqueològica amb tal motiu fundada, adquirí i es proposà restaurar en el possible.

A aqueixa patriòtica obra de restauració que avui tothom admira i celebra, hi contribuï generosament el Bisbe Morgades i a sa munificència es deu la reixa de ferro que circumda el monument i assenyala la seva importància. La decidida protecció i assistència positiva del Prelat a tota obra d'alta cultura, fou, a part de sa recta administració pastoral, la nota característica del seu llarg i fecundíssim pontificat en la Seu Ausetana: i bastarà esmentar les dues magnes empreses de la restauració de Santa Maria de Ripoll i la creació del Museu Arqueològic-Artístic Diocesà en el mateix Palau episcopal, per deixar gravat amb el burí i segell de la immortalitat el nom de Morgades.

Aquest nom ha de resplendir en la columna que ara es tracta d'erigir en l'atri del Temple Romà; i no hi ha dubte que la tal iniciativa, rebuda amb la vènia i aplau-

diment de l'actual Prelat d'aquella Diòcesi, ha de despertar simpàtic ressò i merèixer fervorós i general acolliment.

Entre altres llocs, queda oberta la subscripció en la Secretaria del Centre Excursionista de Vich i de Barcelona.

Publicacions rebudes

MUSICA

De l'ÉDITION MUTUELLE, de París:

GEORGES ARNAUD: *Prélude*, per a piano.

M. COCKE-GANIER: *La fête dans la forêt*, per a piano.

GEORGES FOLLOT: *Ronde*, per a piano.

IWAN GOREMYCA: *La Concierge est dans l'escalier*, fantasieta per a piano.

GUY DE LIONCOURT: *Fugue et Fantaisie* sur une Cantilène, per a piano.

AUGUSTE SÉRIEYX: *Trois petites pièces*: I. *Prélude*. II. *Fugue*. III. *Rondeau*, per a piano.

"Collecció Manuscrita" per a exercitar els executants a la lectura de l'escriptura feta a mà:

MARPURG: *Le Diable à quatre*, per a piano.

B. MARCELLO: *Pièce en sol*, per a piano.

Id.: *Le Coucou*, per a piano.

LA FERTÉ: *Sarabande gracieuse* de la Sonata VII, per a violí i piano.

J. F. REBEL: *Prélude en mi*, per a violí i piano.

PASQUALLI: *Largo en la menor*, per a violí i piano.

ALBINONI: *Grave en do menor*, per a violí i piano.

BOISMORTIER: *Air à boire*, per a cant i piano.

Id.: *Adagio*, per a cinc flautes o altres instruments, sense baix.

JOHN IRELAND: *Sonatina*, per a piano. — Oxford University Press, London.

ANDRÉS TORRENS: *Piezas para piano*.

LLIBRES

HENRY REYMOND: *Science Tonale Exacte*. Le rôle souverain de la Tonalité dans l'Harmonie. Principe unique, conduisant tout, expliquant tout. Chifffrage tonal de la mélodie seule. — Les Presses Universitaires de France, París.

ARMAND GODOY: *Hosanna sur le sistre*... — Éditions Emile-Paul frères, París.

Obituari

B. V. Moreira de Sà. — Ha mort a Portugal el conegut escriptor Moreira de Sà, director de la Societat de Concerts "Orpheon Portuense" de Porto. Era un home cultíssim i d'una gran activitat. Distingit pedagog, dedicà les seves aficions preferents a la música, i, així, la seva personalitat tenia una representació molt significativa a Porto on vivia. Col·laborà en els diaris i revistes més importants de Portugal, i els seus articles sobre música eren recollits i publicats més tard en diversos volums sota el títol general de *Palestras Musicais e Pedagógicas*.

En Moreira de Sà es trobava ocasionalment a París, l'any 1914, quan l'ORFEO CATALÀ va cantar-hi. En les cartes que des d'aquella capital dirigí al diari *Primeiro de Janeiro* (reproduïdes després en el tercer volum de les seves *Palestras*), s'ocupà Moreira amb detenció dels nostres concerts i en parlà amb elogi i manifesta simpatia. Les cançons populars, en alguna de les quals trobà fins i tot certa afinitat de caràcter amb les de Beira Alta, l'interessaren vivament. Féu particular esment del *Cant dels ocells* (Millet) i de la *Cançó de bressol* (Sancho Marraco); com també de *La mort de l'escolà* i *La Mare de Déu*, de Nicolau, i constatà, finalment, l'èxit gran que obtingué al Trocadero la Cobla Perelada en l'execució de les sardanes.

Reposi en pau el malaguanyat musicòleg portuguès.

Henry Melcer. — Aquest distingit músic, pianista polonès, que morí la darrera primavera, era nascut a Kalisch en 1869. Estudià al Conservatori de Varsòvia i més tard fou deixeble de Leschetizki, a Viena. Va guanyar en 1895 el Premi Rubinstein pel seu *Concerto* de piano, *en mi menor*, i en 1898 obtenia també el Premi Paderewski amb un segon *Concerto* *en do menor*. Després de llargues *tournées* per Alemanya, França i Rússia, desempeñà la càtedra de piano als conservatoris d'Helsingfors, Lemberg i Viena.

En 1908 fou nomenat director de la Filharmònica de Varsòvia. Actualment dirigia, així mateix, el Conservatori de la pròpia capital.

Ultra els *Concertos* esmentats, Melcer deixa escrits un *Trio* per a piano i instruments d'arc, una *Sonata* per a violí, dues òperes, composicions vocals i orquestrals, peces característiques per a piano, transcripcions de *lieder* de Moniuszko, etc.

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PREVIA CENSURA

ATENES A. G., Carrer de Provença, 157 - Telèfon 216 G. — BARCELONA